

טיוטת חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012 – הסמכת ועדת השרים

לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם ,

בהמשך להחלטת ממשלה מס. 4559 מיום 22.4.2012, בעניין אימוץ המלצות דו"ח הוועדה להגברת התחרותיות במשק-

א. לאשר עקרונית את טיוטת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012, המצ"ב.

ב. להסמיק את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 22.4.2012 אימצה הממשלה את המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק (להלן – **הוועדה**), אשר פורסמו בדו"ח הסופי של הוועדה מיום 18.3.2012, ולהטיל על ראש הממשלה, שר האוצר ושר המשפטים (להלן – **השרים**) להפיץ תזכיר חוק ליישום המלצות הוועדה, להביאו לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה בהקדם האפשרי (החלטה מס. 4559 מיום 22.4.2012 – המצ"ב).

המלצות הוועדה צורפו להחלטת הממשלה האמורה, ובתמצית, מתייחסות לשלושה היבטים מרכזיים:

- א. הסדרת התהליכים להקצאת נכסים ציבוריים משמעותיים באופן שהגופים המקצים זכויות בנכסים אלה יחויבו לשקול שיקולים של תחרותיות, וביחס לתשתיות חיוניות גם שיקולי ריכוזיות, בטרם ההקצאה.
- ב. הטלת מגבלות וקביעת תנאים להחזקה של גוף פיננסי וגוף ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה.
- ג. קביעת הוראות מבניות וכלכליות ממשי תאגידי שיסדירו ויגבילו את פעולתם של מבני החזקה פירמידאליים.

ביום 13.5.2012 הופץ תזכיר החוק בידי משרד ראש הממשלה, משרד האוצר ומשרד המשפטים, והערות התקבלו עד ליום 3.6.2012. לאחר בחינת ההערות, דיון בהן והתייעצויות עם גורמי הממשלה הנוגעים בדבר, מופצת בזה טיוטת החוק לאישור עקרוני של הממשלה, בהתאם לסעיף 48 לתקנון לעבודת הממשלה, לקראת הדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה, שיתקיים לאחר ישיבת הממשלה.

הליך האישור העקרוני בידי הממשלה נדרש על מנת שלא לעכב את הליכי החקיקה ולקדם בהקדם האפשרי.

נתונים תומכי החלטה ומידע מחקרי -

הצעת החוק מבוססת על דו"ח הוועדה כפי שאומץ בהחלטה מס. 4559.

היבטים ביצועיים -

לא רלבנטי.

השפעות אפשריות להחלטה (כלכלה, חברה, סביבה וממשל) -

הצעת החוק, כפי שעולה מדו"ח הוועדה צפויה לתרום תרומה משמעותית לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות במשק הישראלי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם -

טיוטת החוק מוגשת על ידי ראש הממשלה, שר האוצר ושר המשפטים. הצעת החוק נוגעת לתחומי אחריותם של שרים אחרים, ועמדתם נשמעה ונבחנה במהלך הכנת טיוטת החוק. הערות המשרדים האחרים רלוונטיות בעיקר לחלק הראשון בהצעת החוק המתייחס להקצאת הנכסים.

חלופות להצעת ההחלטה -

חלופות להצעה מנויות בדעות המיעוט של חברי הועדה.

הזיקה שבין ההצעה לבין יעדי הממשלה -

הצעת החוק באה לאמץ חקיקה לעיגון המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק שאומצו בידי הממשלה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא -

החלטה זו באה בהמשך להחלטה 4559 מיום 22.4.12

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה -

היועצת המשפטית למשרד המשפטים לא ראתה מניעה משפטית לאישור ההצעה, ומצ"ב חוות דעתה.

מוגש על ידי ראש הממשלה,
על ידי שר האוצר
ועל ידי שר המשפטים

כ"ג בסיון התשע"ב
13 ביוני 2012

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

טיוטת חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

מוצע לאשר עקרונית את טיוטת החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, ולהסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר, על דעת הממשלה, את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

הממשלה דנה בסוגיות העולות מהמלצות הוועדה בדיון בהחלטה 4559 מיום 22.4.2012; להצעת ההחלטה צורפה חוות דעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקלי), אשר דנה בסוגיות המשפטיות העקרוניות העולות. ההצעה שלפנינו הינה הצעה להמשיך קידום הליך החקיקה עליו הוחלט במסגרת החלטה 4559 האמורה. לפיכך מצורפת בזה שוב חוות דעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקלי).

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

נוסח ההחלטה אושר על ידי היועץ המשפטי למשרד האוצר ועל ידי היועצת המשפטית למשרד ראש הממשלה, ולדידם אין מניעה משפטית לקבלת ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבלת ההחלטה על ידי הממשלה.

לאה רקובר, עו"ד

היועצת המשפטית למשרד המשפטים

כ"ב סיוון תשע"ב

12 יוני 2012

מדינת ישראל¹

משרד המשפטים

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה

(משפט כלכלי-פיסקלי)

ירושלים, כ"ו בניסן התשע"ב
18 באפריל 2012

אימוץ המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק – חוות דעת נלווית להצעת ההחלטה לממשלה

כללי

1. הצעת ההחלטה שבנדון מבקשת לאמץ את המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק כפי שנקבעו בדעת רוב חברי הוועדה (להלן – **הוועדה והמלצות הוועדה** בהתאמה). המלצות אלה פורסמו בדו"ח הסופי של הוועדה מיום 18.3.12. עוד מוצע לקבוע בהחלטה הליך מהיר לעיגון המלצות הוועדה בחקיקה.
2. הוועדה הוקמה במטרה לבחון דרכי התמודדות עם חלק מהבעיות המבניות הקיימות במשק הישראלי. עמדת הוועדה היא כי המשק בישראל מתאפיין בריכוזיות על-ענפית יתירה בהשוואה לשווקים אחרים ברחבי העולם. ריכוזיות זו מתבטאת בין השאר בכך שמספר מצומצם של אנשי עסקים שולט בשיעור ניכר של נכסים ריאליים ופיננסיים במשק. שליטה זו מושגת בחלק ניכר מהמקרים באמצעות קבוצות עסקיות המסודרות במבנה פירמדיאלי.
3. המבנה הריכוזי מעורר חשש לפגיעה באיתנות המערכת הפיננסית, לפגיעה בתחרות העסקית ואף לפגיעה בציבור החוסכים, בבעלי מניות המיעוט בחברות הציבוריות ובמחזיקי האג"ח בחברות אגרות חוב. המלצות הוועדה מבקשות להגביר את התחרותיות במשק הישראלי, להבטיח שוק תחרותי ויעיל, להגן על ציבור המשקיעים ולחזק את איתנותם של המתווכים הפיננסיים ויצבותם.
4. בהתאם לכתב המינוי, המלצות הוועדה מתמקדות בשלושה נושאים עיקריים. **הראשון**, הסדרת התהליכים להקצאת נכסים ציבוריים משמעותיים. זאת במיוחד לגבי האופן שבו הגופים המוסמכים להקצות זכויות בנכסים אלה יחויבו לשקול גם שיקולים של תחרותיות, וכשמדובר בתשתיות חיוניות, גם שיקולי ריכוזיות, טרם קבלת ההחלטה בדבר ההקצאה. **השני**, הטלת מגבלות וקביעת תנאים להחזקה של גוף פיננסי משמעותי וגוף ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. **השלישי**, קביעת הוראות מבניות וכלכליות מממשל תאגידי שיסדירו ויגבילו את פעולתם של מבני החזקה פירמדיאליים.
5. נדון עתה בקצרה בכל אחד ממרכיבי המלצות הוועדה. נתמקד בצורה תמציתית בסוגיות המשפטיות העיקריות העולות מההמלצות, בקשיים המשפטיים המרכזיים שהן מעלות ובדרכי ההתמודדות עם קשיים אלה.

הקצאת נכסים ציבוריים

6. הנושא הראשון אותו בחנה הוועדה הוא האופן שבו מוקצים נכסי הציבור בין בדרך של מכירה והפרטה ובין בדרך של הקצאת רישיונות וזיכיונות. מסקנת הוועדה בהקשר זה היא כי הליכי ההקצאה הקיימים בעת הזו אינם מביאים בחשבון בצורה מספקת את ההשפעה של ההקצאה על התחרות הענפית והריכוזיות הכלל משקית.
7. ההמלצות מבקשות להביא את הגופים המקצים את נכסי הציבור לשקול במניין שיקוליהם גם שיקולי תחרות וריכוזיות. הכוונה היא לאפשר לגופים המקצים למנוע הקצאת נכסי ציבור אם ההקצאה עלולה להביא לפגיעה בתחרות או להגברת הריכוזיות הכלל משקית. שיקולי הריכוזיות יהיו כפופים לעקרון של אי פגיעה משמעותית בצרכן. הוועדה ממליצה כי הליך ההקצאה ייעשה תוך הסתייעות בממונה על הגבלים עסקיים בכל האמור לשיקולי התחרות, ובוועדה מתמדת, שהרכבה ייקבע בחוק, לעניין שיקולי הריכוזיות.
8. הסוגיה המשפטית העיקרית המתעוררת בהקשר זה היא במתן הסמכות להגביל הקצאת "תשתיות חיוניות"¹, למי שכבר שולט בתשתית חיונית רלוונטית או "תאגיד ריאלי משמעותי", כהגדרתו בהמלצות, המחזיק בתשתית חיונית. בהקשר זה יכולה לעלות טענה חוקתית בעיקר לגבי פגיעה בחופש העיסוק של מי שההגבלה המתוארת תחול לגביו.²
9. למרות טענה זו, אין מדובר בהסדר לא חוקתי. זאת כיוון שמדובר בהטלת מגבלה הנובעת מתכלית ראויה של ביזור השליטה במשק הישראלי ומניעת צבירת כוח רב מדי בידי מעטים. כמו כן נראה כי המגבלה היא מידתית וזאת משני טעמים עיקריים: ראשית, ההגבלה כפופה לשיקול דעתו של הרגולטור וזאת בשל השוני בין סוגים שונים של תשתיות ושיטות הקצאה; שנית, עניינה של ההגבלה אינו בכל התשתיות כולן אלא בתשתיות **חיוניות** בלבד, והיא אף ממוקדת לתאגידים מסוימים ולא לכלל התאגידים. בכל מקרה, גם אם קיימת פגיעה מסוימת במספר תאגידים קטן יחסית אזי התועלת החברתית הכוללת עולה בהרבה על פגיעה ממוקדת זו. זאת, בין היתר, נוכח המשקל הרב שיש לתת לשיקולי ביזור הריכוזיות.
10. עוד נעיר כי הגבלות על הקצאת נכסים משיקולי תחרות וריכוזיות מצויות בדין הישראלי בהקשרים שונים.³ בית המשפט העליון אף דחה עתירות שביקשו לבטל חוק שקבע מגבלות שבאו למנוע ריכוזיות ענפית בתחום התקשורת.⁴ לפיכך, למרות שמדובר במהלך מקיף וחדשני, קיימים לו כבר כיום תקדימים מסוימים בדין הישראלי, בעיקר בהיבט הענפי.

¹ רשימת התשתיות החיוניות מנויה בהמלצות הביניים של הוועדה והיא לא שונתה במסגרת הדו"ח הסופי. רשימת התשתיות מצורפת להחלטת הממשלה.

² ראו בג"ץ 1953/09 **אלואלידי נ' שר החקלאות ופיתוח הכפר**, פסקה 20 (טרם פורסם, 8.7.2009); בג"ץ 4350/09 **בן דור נ' שר האוצר**, פסקה 17 (טרם פורסם, 12.10.2010).

³ ראו לדוגמא סעיף 41 לחוק הרשות השנייה התשי"ן – 1990 המונע הענקת זיכיון לשידורים למי ששולט בבעל זכיון אחר או מי ששולט בעיתון וזאת משיקולי תחרותיות ומניעת ריכוזיות בתחום התקשורת. ראו גם סעיף 14טז(ב) לפקודת התעבורה (נוסח חדש): "בקביעת רשימת קווי השירות למוניות ומספר הרישיונות לנסיעת שירות כאמור בסעיף קטן (א), יתחשב המפקח על התעבורה בשיקולים של קידום התחרות בענף, לרבות מניעת ריכוזיות והגבלות בהחזקת אמצעי שליטה בענף"; וכן סעיף 495 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, שעניינו מניעת ריכוזיות יתר בהקצאת רישיונות לנסיעת שירות. לגבי ריכוזיות כלל משקית ראו סעיף 59(חא)(4) לחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 הקובע את "קידום התחרות או מניעת ריכוזיות במשק" כאינטרס חיוני של המדינה בהפרטת חברות.

⁴ ראו בג"ץ 4915/00 **רשת נ' ממשלת ישראל**, פ"ד נד(5) 451, המתייחס לעתירות נגד סעיף 41 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו התשי"ן 1990 שאוזכר בה"ש 1; עוד ראו בג"ץ 1255/94 **"בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ נ' שרת**

הגבלות על שליטה משותפת בתאגידים ריאליים ופיננסיים

11. הוועדה עמדה על תופעה בעייתית במשק הישראלי של שליטה משותפת של אותו גורם בנכסים ריאליים ובנכסים פיננסיים. שליטה מעין זו מעלה חשש ממשי לפגיעה בשיקול הדעת של הגוף הפיננסי כמקצה אשראי בשל "קרבתו" לגוף הריאלי השולט בו או חולק עמו בעל שליטה משותף. חשש זה עלול להוביל להעברת מידע בין הגוף הפיננסי לבין התאגיד הריאלי, להביא למניעת אשראי מהמתחרים של התאגיד הריאלי וכן למימון צולב בין שני בעלי שליטה של פעילות ריאלית ופיננסית. ניגוד עניינים זה עלול אף לפגוע ביכולתם של הגופים הפיננסיים למלא כראוי את תפקידם כנציגי ציבור המשקיעים בחברות הריאליות.

12. אי לכך המליצה הוועדה על שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה בהיקף הקבוע בהמלצות של גוף ריאלי משמעותי בגוף פיננסי משמעותי, וכן ימנעו שליטה משותפת בגוף ריאלי משמעותי ובגוף פיננסי משמעותי על ידי אותו בעל שליטה. כמו כן, מסיבות דומות, הומלץ להטיל מגבלות על כהונה של דירקטורים, שהנם בעלי זיקה, כמפורט בדו"ח, לבעלי שליטה בגופים ריאליים משמעותיים או נושאי משרה בגופים ריאליים משמעותיים, בגופים פיננסיים משמעותיים. עוד הומלץ להסדיר את היקף ההעסקה של יו"ר דירקטוריון גוף פיננסי משמעותי בגופים ריאליים.

13. הוועדה ממשיכה בהיבטים אלה את הקו הרגולטורי שהחל עוד ביישום המלצות הוועדה לבחינת היבטים של החזקות בנקים בתאגידים ריאליים ("ועדת ברודט" משנת 1995), והמלצות הצוות הבין משרדי לרפורמה בשוק ההון ("ועדת בכר" משנת 2004).

14. הסוגיה המשפטית העיקרית העולה בהקשר זה נוגעת למי שעל פי המצב כיום אינו עומד בהוראות שייקבעו בחקיקה, ולכן ייאלץ להתאים את אחזקותיו לדרישות החקיקתיות החדשות. גם כאן יכולות לעלות טענות בדבר פגיעה בחופש העיסוק ובזכות לקניין. אולם גם אם קיימת פגיעה כזו, לא מדובר בהסדר שאינו חוקתי.

15. עמדה זו מבוססת על כך שמדובר בהסדר שייחקק לתכלית ראויה שמטרתה לנטרל את הבעיות המהותיות הקיימות כיום הנובעות מהאחזקות בתאגידים ריאליים ופיננסיים כאמור לעיל, ובכך לתרום להתפתחות בריאה של שוק ההון. כמו כן מדובר בהסדר מידתי. הוועדה שקלה אלטרנטיבות אחרות ופוגעניות פחות בהקשר זה, אך מצאה כי אלטרנטיבות אלה אינן מספיקות ואינן עונות על התכלית שמבקשת הוועדה להגשים, והן אף עלולות להטיל נטל רגולטורי כבד על הגופים המפוקחים.

16. מידתיות ההסדר נובעת בנוסף מתקופת המעבר הארוכה – בת ארבע שנים – עד ליישום ההמלצות על הגופים הקיימים. תקופה מעבר זו תאפשר למכור את האחזקות החורגות תוך פגיעה נמוכה ככל שניתן, ובנקודת זמן המשרתת בצורה הטובה ביותר את האינטרס של המוכר. לכך יש להוסיף את מיקוד ההמלצות למספר מצומצם של תאגידים ריאליים משמעותיים ותאגידים פיננסיים משמעותיים. מדובר בתאגידים שבהן הבעיות שתוארו לעיל הן בעיות בעלות השלכות כלל משקיות.

17. בהקשר זה יש ליתן משקל לכך שהסדרים חקיקתיים דומים שחייבו התאמות באחזקות של בעלי שליטה שונים ומכירת נכסים שהחזקתם הפכה לאסורה, כבר נחקקו בעבר בישראל. הסדרים מעין אלה אף יושמו בעבר בעקבות עיגון המלצות ועדת ברודט וועדת בכר בחקיקה.⁵ הסדרים אלה לא נתקפו בבית המשפט, ואין ראיה כי נגרמה בעקבותיהם פגיעה משמעותית בתאגידים קיימים ובבעלי השליטה בהם. כמו כן, הסדרים בעלי תכלית דומה מוכרים במדינות מפותחות אחרות.⁶

הגבלות על מבנים פירמדיאליים

18. על פי ממצאי הוועדה חלק לא מבוטל מהחברות הציבוריות ומחברות האג"ח נשלט על ידי מספר מצומצם של גורמים במסגרת קבוצות עסקיות. חלקן הגדול של קבוצות אלה מאופיין במבני שליטה פירמדיאליים. עומק הפירמידות ושכיחותן הינם חריגים ביחס למקובל במדינות המפותחות.

19. השילוב של פירמידות עמוקות ורמות חוב גבוהות מייצר בישראל מציאות בה מספר מועט של בעלי שליטה שולט במבנים גדולים, מורכבים וממונפים באמצעות כספים של אחרים.

20. השליטה במבנים מורכבים של חברות באמצעות השקעה מועטה יחסית בהון מצדו של השולט, מעוררת חששות משמעותיים לפגיעה במשקיעים, לפגיעה בתחרותיות ולפגיעה ביציבות המשקית. שליטה באמצעות מבנים אלה אף אינה עולה בקנה אחד עם תכלית הדין בישראל המחייב כי "בהון החברה יהיה סוג מניות אחד בלבד, המקנה זכויות הצבעה שוות ביחס לערכן הנקוב".⁷

21. המלצות הוועדה מבקשות לשלב בין הידוק הממשל התאגידי בחברות אלה לבין פתרונות מבניים מקום שהממשל התאגידי אינו יעיל ואינו נותן מענה ראוי.

22. המלצות הוועדה תוחמות את המבנה של קבוצות עסקיות לשתי שכבות של חברות ציבוריות או חברות איגרות חוב, לכל היותר. כמו כן מוצעים כללי ממשל תאגידי מחמירים לגבי חברות המצויות בשכבה השניה של הפירמידה שבהן בעל השליטה מחזיק שיעור אחזקות נמוך בהון. לגבי מבנים פירמדיאליים קיימים נקבעו הוראות מיוחדות, מקלות יותר, לפיהן המבנה הוגבל לשלוש שכבות של חברות ציבוריות או חברות איגרות חוב. כמו כן, על חברות בשכבה השלישית יחולו כללי ממשל תאגידי מחמירים יותר מאלה החלים על חברות בשכבה השנייה.

23. הסוגיה המשפטית העיקרית בהקשר זה נוגעת לקבוצות עסקיות מורכבות וממונפות שייאלצו להתאים עצמן לעקרונות שיחולו על מבנים פירמדיאליים על פי החוק המוצע. אלה ייאלצו למזג שכבות או למכור אחזקות חורגות. בהקשר זה יכולות לעלות טענות בדבר פגיעה בזכות הקניין ובחופש העיסוק.

24. אלא שכפי שהסברנו לעיל, מדובר בהסדרים שנועדו לתכלית ראויה של הגנה על היציבות המשקית והגנה על המשקיעים. מדובר בהסדרים מידתיים המתחשבים במבנים קיימים וקובעים להם

⁵ ראו סעיף 24 לחוק הבנקאות רישוי התשמ"א-1981, שהוסף לחוק בתיקון 11 בשנת 1996, המהווה יישום של מסקנות ועדת ברודט. כן ראו את החוק להגברת התחרות בשוק ההון ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון התשס"ה-2005 לעניין יישום מסקנות ועדת בכר.

⁶ ראו לעניין זה חוות דעת של פרופ' לויטאן אריה בבצ'ק שצורפה לדו"ח הוועדה בעמודים 10-11.

⁷ סעיף 46ב' לחוק ניירות ערך התשכ"ה – 1968.

הסדרים מיוחדים ומקלים. עוד ממליצה הוועדה על תקופת מעבר ארוכה בת ארבע שנים שתאפשר לקבוצות לבצע את ההתאמות הנדרשות תוך פגיעה נמוכה ככל שניתן. לעניין המידתיות יש לתת משקל לכך שקודם לגיבוש ההמלצות הסופיות בחנה הועדה במסגרת דו"ח הביניים כלים אחרים להתמודדות עם הבעיות שאיתרה. אולם כלים אלה, לדעת הסקטור העסקי, היו מורכבים מדי ובעייתיים כהיבטים רבים. לכן הוחלט לבחור בפתרונות מבניים אחרים עליהם הרחבנו לעיל. מכאן עולה שנבחנו חלופות ולא נמצאה חלופה מתאימה שתענה בצורה ראויה על התכלית הראויה אליה כיוונה הוועדה.

25. אכן, בהקשר להמלצות קיימות מספר דעות מיעוט בכיוונים שונים. אולם אלה אינן יכולות לשנות את המסקנה החוקתית המבוססת על הדעה המקצועית של רוב חברי הוועדה. המחלוקות הן מחלוקות מקצועיות לגיטימיות בסוגייה סבוכה זו. לפיכך, כל הדעות מצויות בתוך מתחם המידתיות הרחב המוקנה למחוקק בנושאים כלכליים משקיים מעין אלה.⁸

סיכום

26. המלצות הוועדה אמורות להביא לשינוי הדרגתי וארוך טווח שיספר בצורה משמעותית את מבנה השוק בישראל. מטבע הדברים שינוי מעין זה משפיע על שחקנים קיימים בעיקר אלה שנהנו מהמבנה הבעייתי של המשק. שחקנים אלה יאלצו עתה להתאים עצמם לכללי משחק שונים המשרתים בצורה טובה יותר את אינטרס הציבור.

27. אכן, חלק מצעדים אלה הם צעדים משמעותיים וחדשניים. חלקם מציבים אתגר חוקתי בפני המחוקק ואף עשויים לעמוד לבחינה חוקתית בבית המשפט אם יצליח הליך החקיקה. אולם נוכח תכליתם הראויה של ההסדרים המוצעים ומידתיותם, אין מניעה חוקתית לאימוץ ההמלצות בדרך של חקיקה.

בכבוד רב,

אבי ליכט

משנה ליועץ המשפטי לממשלה
(כלכלי - מיסקאלי)

⁸ ראו, למשל, בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט(4) 438: "לכל מחוקק יש מרחב סביר של תימרון... קביעת המדיניות החברתית — נתונה למחוקק, ויש להעניק לו מרחב של תימרון חקיקתי. בית המשפט אינו קובע את המדיניות החברתית. עניין הוא למחוקק. אך אם המדיניות אינה חוקתית, זהו עניין לשופט". וראו גם בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי החשקעות בישראל נ' שר האוצר, פ"ד נא(4) 367. לעניין הרחבתו של "מרחב התימרון" בכל מה שנוגע לחקיקה כלכלית ראו בג"ץ 4947/03 עיריית באר שבע נ' ממשלת ישראל, בעמוד 18: "דומה, שבמיוחד בתחום החקיקה הכלכלית מן הראוי ש"מתחם המידתיות" הנתון למחוקק יהיה רחב יחסית נוכח הקושי המובנה של המחוקק ושל בתי המשפט בכואם להשוות בין מידת הפגיעה האפשרית בזכויות האדם, כאשר נדרשת בחירה בין אלטרנטיבות תקציביות וכלכליות שונות".

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 4559 של הממשלה מיום 22.04.2012.

4559.

אימוץ המלצות דו"ח הוועדה להגברת התחרותיות במשק

מ ח ל י ט י ם :

1. לאמץ את המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק (להלן – המלצות הוועדה), אשר פורסמו בדו"ח הסופי של הוועדה מיום 18.3.2012. המלצות הוועדה מצורפות להחלטה זו ומהוות חלק בלתי נפרד ממנה.

2. להטיל על ראש הממשלה, על שר האוצר ועל שר המשפטים (להלן – השרים) להפיץ תזכיר חוק ליישום המלצות הוועדה, ובכלל זה ההמלצות בעניינים המפורטים להלן, ולהביאו לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה בהקדם האפשרי; להסמיק את השרים לערוך במסגרת התזכיר התאמות בהמלצות, ככל שנדרש לשם עיגון בחקיקה.

התזכיר שיופץ יעגן בחקיקה את המלצות הוועדה, ובכלל זה:

א. יסדיר את התהליכים להקצאת נכסים ציבוריים משמעותיים באופן שהגופים המקצים זכויות בנכסים אלה יחויבו לשקול שיקולים של תחרותיות, וביחס לתשתיות חיוניות גם שיקולי ריכוזיות, בטרם ההקצאה.

ב. יטיל מגבלות ויקבע תנאים להחזקה של גוף פיננסי וגוף ריאלי משמעותיים בידי אותו בעל שליטה.

ג. יקבע הוראות מבניות וכללי ממשל תאגידי שישדירו ויגבילו את פעולתם של מבני החזקה פירמידאליים.

3. להקים צוות בראשות ראש המועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה והממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד

מזכירות הממשלה

האוצר, ובהשתתפות יושב ראש רשות ניירות ערך, המפקח על הבנקים, הממונה על הגבלים עסקיים והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקאלי). להסמך את הצוות לסייע בהכנת תזכיר החוק, וכן לסייע בקידום הליכי החקיקה ובליווי הליך החקיקה בכנסת.

הדו"ח המלא של הוועדה להגברת התחרותיות במשק לרבות המלצות הוועדה (עמדת הרוב) ושתי עמדות המיעוט נמצא באתר האינטרנט של משרד האוצר:

<http://www.mof.gov.il/Pages/CompetitivenessCommittee.aspx>

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012

ב. עיקרי החוק המוצע

כללי

ביום 22.4.12 אמצה ממשלת ישראל את המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק (להלן – **הוועדה והמלצות הוועדה**, בהתאמה), אשר פורסמו בדו"ח הסופי של הוועדה מיום 18.3.12. כמו כן הטילה הממשלה על ראש הממשלה, על שר האוצר ועל שר המשפטים (להלן – **השרים**) להפיץ תזכיר חוק ליישום המלצות הוועדה ולהביאו לאישור ועדת שרים לענייני חקיקה בהקדם האפשרי. הממשלה הסמיכה את השרים לערוך במסגרת התזכיר התאמות בהמלצות, ככל שנדרש לשם עיגון בחקיקה.

הוועדה הוקמה במטרה לבחון דרכי התמודדות עם חלק מהבעיות המבניות הקיימות במשק הישראלי. עמדת הוועדה היא כי המשק בישראל מתאפיין בריכוזיות על-ענפית יתירה בהשוואה לשווקים אחרים ברחבי העולם. ריכוזיות זו מתבטאת, בין השאר, בכך שמספר מצומצם של אנשי עסקים שולט בשיעור ניכר של נכסים ריאליים ופיננסיים במשק. שליטה זו מושגת בחלק ניכר מהמקרים באמצעות קבוצות עסקיות המסודרות במבנה פירמידאלי.

המבנה הריכוזי מעורר חשש לפגיעה באיתנות המערכת הפיננסית, לפגיעה בתחרות העסקית ואף לפגיעה בציבור החוסכים, בבעלי מניות המיעוט בחברות הציבוריות ובמחזיקי האג"ח בחברות אגרות חוב. המלצות הוועדה מבקשות להגביר את התחרותיות במשק הישראלי, להבטיח שוק תחרותי ויעיל, להגן על ציבור המשקיעים ולחזק את איתנותם של המתווכים הפיננסיים ויציבותם.

המלצות הוועדה התייחסו לשלושה מישורי פעולה. מישור הפעולה הראשון נועד להסדיר את חלוקת נכסי הציבור באופן שימנע פגיעה בתחרות ויפחית את הריכוזיות הכלל משקית. מישור הפעולה השני נגע להגבלה על פעולתם של קבוצות עסקיות מורכבות הבנויות בצורת "פירמידה". מישור הפעולה השלישי נגע לתנאים להחזקה של גוף פיננסי משמעותי וגוף ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. המלצות הוועדה ביקשו להביא להפרדה בין מי ששולט בנכס ריאלי משמעותי לבין מי ששולט בנכס פיננסי משמעותי.

למרות שמדובר בשלושה מישורי פעולה קיים ביניהם קשר הדוק. זאת כיוון שהם מיועדים בסופו של יום להגיע לתוצאות זהות - הגברת התחרות הענפית והפחתת הריכוזיות הכלל משקית באמצעות פישוט המבנה של הקבוצות העסקיות הפועלות בישראל וביזור השליטה במשק.

מישורי פעולה אלה אף "מדברים" זה עם זה. כך, הגדרת "נכס ריאלי משמעותי" משמשת הן לצורך הקריטריונים להפרדה בין השליטה בתאגידים ריאליים פיננסיים משמעותיים לשליטה בנכסים פיננסיים משמעותיים והן לצורך הפרק העוסק במגבלות על הקצאת נכסי הציבור לתאגידים ריאליים משמעותיים.

התזכיר המופץ עתה בא ליישם את החלטת הממשלה. בשל הקשר ההדוק בין המישורים בהחלטת הממשלה והמלצות הוועדה הוא מופץ כתזכיר מאוחד ובו שלושה פרקים. שני הפרקים הראשונים, העוסקים בהקצאת נכסי הציבור ובמבנה האחזקות הפירמידאלי הם בעקבות חקיקה חדשה העומדת על רגליה שלה ואילו הפרק השלישי העוסק בהחזקות משותפת בנכסים ריאליים ופיננסיים מתקן תיקונים עקיפים לרגולציה קיימת.

כללי

המלצותיה של הוועדה התייחסו לדרכים להגברת התחרותיות הענפית ולביזור הריכוזיות הכלל משקית במסגרת הליכים של הקצאת נכסים על ידי המדינה.

המדינה מקצה זכויות שונות בנכסים ציבוריים לגופים פרטיים. להקצאתן של זכויות אלה ישנה השפעה משמעותית על מבנה המשק, על מידת התחרותיות בענף הרלוונטי להקצאה ועל מידת הריכוזיות הכלל משקית. לפיכך, מוצע לקבוע כי הרגולטורים (להלן – **המאסדרים**), המקצים את הזכויות כאמור, ישקלו בהקצאתן שיקולים של קידום התחרותיות הענפית, ושיקולים שעניינם בצמצום הריכוזיות הכלל משקית, בנוסף לכל שיקול אחר שעליהם לשקול לפי דין ההקצאה.

מוצע לקבוע, כי במסגרת הליכי הקצאה של זכויות בתשתיות חיוניות, ישקלו המאסדרים שיקולי ריכוזיות כלל משקית, כלומר, שיקולים של מניעת הרחבת הפעילות של גורמים ריכוזיים, בהתחשב בזיקה שבין תחומי הפעילות במשק. מוצע לקבוע, כי מאסדר שיבקש לאפשר הקצאת זכות בתשתית חיונית לגורם ריכוזי, לא יעשה כן אלא לאחר ששקל את השיקולים האמורים, ולאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות במשק. עוד מוצע לקבוע, כי שיקולים הנוגעים להקצאת נכסים לגורמים ריכוזיים ישקלו על אף האמור בכל דין, ובלבד שהפעלת הסמכות לפיהן תיעשה באופן שיבטיח כי לא תיגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים. לאחר תהליך ההתייעצות, סמכותו של המאסדר שמורה לו להחליט האם לאפשר את הקצאת הזכות בתשתית החיונית לגורם ריכוזי, והוא יוכל לקבוע תנאים להקצאה כאמור.

אשר לשיקולי תחרותיות ענפית – מוצע לקבוע כי המאסדרים ישקלו במסגרת הליכים של הקצאת זכויות, גם שיקולים של קידום התחרותיות הענפית. שיקולים אלה ישקלו במסגרת הקצאת זכויות, לרבות רישיונות שאינם בתחום תשתית חיונית, ובלבד שמחמת טבעה של הזכות, ערכה הכלכלי או הדין החל עליה, מספר הפועלים בענף שלגביו היא מוענקת הוא מוגבל.

כן מוצע לקבוע, כי הממונה על הגבלים עסקיים יהיה רשאי להגיש למאסדר את חוות דעתו לעניין ההשפעה המסתברת של ההקצאה על התחרות, אם סבר הממונה כי להקצאת זכות בהליך הקצאה שמקיים מאסדר עשויה להיות השפעה על התחרות הענפית בתחום אחריותו של המאסדר.

מטרתו של הליך ההתייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות, ושל המלצותיו של הממונה על הגבלים עסקיים, היא להבטיח שקילה מושכלת של שיקולים המחייבים בחינה כלכלית ענפית או כלל משקית, טרם קבלת ההחלטה על ידי המאסדר, ולהציע סיוע למאסדרים שהמומחיות בתחומים אלה אינה מצויה בידיהם. מוצע לקבוע סד זמנים לעבודת הגורם המייעץ – הממונה על צמצום הריכוזיות או הממונה על הגבלים העסקיים – באופן אשר מבטיח יעילות, ומעניק את רמת הוודאות הנדרשת למשק.

להלן עיקרי ההסדרים המוצעים. יוער, כי הנוסח המוצע גובש לאחר הפצת התזכיר, בעקבות הערות שהתקבלו מטעמים של מאסדרים וכן בעקבות הערות מטעם הציבור. הערות אלה, והדיונים הפנים ממשלתיים, חייבו, בין היתר, מספר התאמות ושינויים ביחס להמלצות הוועדה. זאת, כמובן, מבלי לסטות מהעקרונות שעליהם המליצה הוועדה ומהמתכונת שעליה המליצה.

עיקר 1 – הליכי ההקצאה שעליהם יחול החוק והגדרת הגורמים הריכוזיים (סעיף 1)

מוצע להגדיר את הגורמים שיראו בהם "ריכוזיים" לצורך הקצאת תשתיות חיוניות, וכן מוצע להגדיר את סוג

הנכסים והזכויות אשר תוגבל הקצאתם לגורמים ריכוזיים. גורם ריכוזי שלגביו יוטלו מגבלות על הקצאת תשתיות חיוניות, יהיה אחד משלושת אלה:

א. מי שהוא או השולט בו או תאגיד שבשליטתו או שבשליטת השולט בו הוא בעל זכות מסוג רישיון או חוזה בתשתית חיונית, ובנוסף לכך מתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא מהווה "גוף פיננסי משמעותי", כהגדרתו בפרק השלישי לחוק, שעניינו הטלת מגבלות וקביעת תנאים להחזקה של גוף פיננסי וגוף ריאלי משמעותיים בידי אותו בעל שליטה. היינו, גוף פיננסי אשר כלל נכסיו עולים על 40 מיליארד שקלים.

(2) הוא מהווה "תאגיד ריאלי משמעותי", כהגדרתו בפרק השלישי לחוק, היינו, תאגיד שאינו גוף פיננסי, ומחזור המכירות הקובע שלו עולה על 6 מיליארד שקלים.

הכללתם של גורמים כאלה בלבד בקטגוריה זו של הגדרת "גורמים ריכוזיים", מבטיחה כי המגבלות על הקצאת נכסים לגורמים ריכוזיים יוטלו על התאגידים המשמעותיים בלבד, אשר מחזיקים בתשתית חיונית אחת לפחות, ולא על כל תאגיד המחזיק תשתית אחת כאמור.

ב. מי שהוא או השולט בו או תאגיד שבשליטתו או שבשליטת השולט בו הוא בעל זכות מסוג רישיון או חוזה בתשתית חיונית, ואשר היקף הפעילות המצטבר שלו, של השולט בו ושל מי שבשליטתו, עולה על מחצית מכלל הפעילות באותו תחום. הגדרה זו נועדה לצבוע כ"גורם ריכוזי" את מי שיש בידיו נתח החזקות משמעותי בתחום תשתית חיונית אחד, כאשר הוא מבקש להרחיב את פעילותו לתחום תשתיות אחר.

ג. רשימת בעלי שליטה בעיתון יומי מודפס בתפוצה ארצית, ומי שנמצא בשליטת בעל שליטה כאמור. שליטה בעיתון יומי בתפוצה ארצית שקולה, מבחינת חשיבותה הציבורית, להחזקה בתשתית חיונית ולכן הקצאת תשתית חיונית לגורם כזה מעלה אף היא חשש להגברת הריכוזיות הכלל משקית.

גורם הנמנה עם שתי הקטגוריות הראשונות שלעיל ייחשב ל"גורם ריכוזי" לעניין הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שהוא בעל זכות בו. גורם הנמנה עם הקטגוריה השלישית ייחשב ל"גורם ריכוזי" לעניין הקצאת זכות כלשהי. גורמים הנכללים בכל הקטגוריות ייחשבו "גורמים ריכוזיים" לעניין הקצאת שליטה באמצעי שליטה, הנמכרים או המוקצים על ידי המדינה, אם שיעורם עולה על 20%.

כל הגורמים הריכוזיים כאמור, ייכללו במסגרת "רשימת הגורמים הריכוזיים". הרשימה תיערך על ידי הממונה על הגבלים עסקיים ותפורסם על ידי הממונה על צמצום הריכוזיות במשק באתר האינטרנט של משרד האוצר. כך, היא תעמוד לרשותם של הרגולטורים, ותבטיח וודאות לגורמים הפועלים בשוק. גורם אשר יסבור כי אין עילה להכללתו ברשימה, יוכל לפנות לממונה על הגבלים עסקיים בבקשה לתקן את הרשימה.

אשר לזכויות שבהקצאתן יש לשקול שיקולים שעניינם ריכוזיות כלל משקית – מוצע להגדירן כהקצאות מהסוגים שלהלן כאשר הן מוקצות בתשתיות החיוניות המפורטות בתוספת –

א. רישיון – זכות שמקצה מאסדר, בדרך של רישיון, זיכיון, היתר או כל הרשאה אחרת, אף אם כינויה שונה, להחזקה או להפעלה של נכס בתחום תשתית חיונית או למתן שירות בתחום תשתית חיונית. הגדרה זו כוללת גם הליכים להעברת זכות מהסוג האמור, כולה או חלקה, לאחר.

ב. חוזה – התקשרות להחזקה או להפעלה של נכס בתחום תשתית חיונית, או למתן שירות בתחום תשתית חיונית, הנערכת במסגרת הליך לפי חוק חובת מכרזים. היינו, זכות שמוקצית בדרך של מכרז או בפורס ממוכרז, להחזקה ולהפעלה של נכס, וכן אישור להעברת זכות כאמור, כולה או חלקה, לאחר. לפי חלופה זו, נדרש כי הגורם המקצה את הזכות יהיה המדינה, או תאגיד ציבורי או חברה ממשלתית שהממשלה קבעה בהחלטה כי הוראות חוק זה לעניין הקצאת זכויות לפי חוק חובת מכרזים יחולו לגביהם.

ג. שליטה – אמצעי שליטה שנמכר על ידי המדינה בתאגיד בשיעור העולה על 20% מאותו סוג של אמצעי

שליטה בתאגיד, וכן מתן אישור להעברת אמצעי שליטה כאמור, כולם או חלקם, לאחר.

עיקר 2 – הגבלות על הקצאת זכויות בתשתיות חיוניות לגורמים ריכוזיים

הקצאתן של תשתיות חיוניות מחייבת בחינה של שיקולים החורגים משיקולי ההשפעה הענפית. מוצע לקבוע הגבלות על הקצאת תשתיות חיוניות לגורמים ריכוזיים. מטרתן של הגבלות אלה היא למנוע הרחבה של ההחזקות והשליטה של שחקנים פרטיים אשר שולטים בתשתיות חיוניות אחרות, בהיקף ובתנאים המוצעים בהצעת החוק.

מוצע לקבוע כי בכל הקצאת זכות בתשתית חיונית, ישקול המאסדר, בנוסף לכל שיקול אחר, שיקולים של מניעת הרחבת הפעילות של גורם ריכוזי בתשתיות חיוניות, בהתחשב בזיקה שבין תחומי הפעילות במשק. הפעלת סמכותו כאמור תיעשה באופן שיבטיח כי לא תיגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים. כן מוצע לקבוע, כי מאסדר המבקש לאפשר הקצאה של זכות לגרם ריכוזי, לא יעשה כן, אלא לאחר ששקל את השיקולים האמורים לעיל, ולאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות במשק.

עוד מוצע לקבוע, כי מאסדר המבקש לקבוע כללים ותקנות לעניין הליכי הקצאת זכויות בתשתיות חיוניות, יהיה רשאי לקבוע במסגרתם הוראות ותנאים לעניין הקצאה לגורמים ריכוזיים, ובכלל זה לאסור הקצאה כאמור. כללים ותקנות כאמור ייקבעו על ידי המאסדר לאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות במשק. בהקצאות הקונקרטיות שיקוט המאסדר מכוחם של כללים אלה לא תחול חובת ההיועצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות במשק.

עיקר 3 – הממונה על צמצום הריכוזיות במשק, סמכויותיו ועבודתו

מוצע לקבוע, כי בהליך גיבוש עמדתו, ישקול הממונה על צמצום הריכוזיות במשק את עמדת המאסדר, ורשאי הוא לבקש את עמדותיהם של מאסדרים נוספים ככל שהעניין נוגע לתחום אחריותם.

בהליך ההתייעצות של המאסדר עם הממונה על צמצום הריכוזיות במשק כאמור בעיקר 2 לעיל, מוצע לקצוב את המועדים לקבלת עמדתו של הממונה על צמצום הריכוזיות במשק, כדי להבטיח הליך התייעצות מהיר ואפקטיבי, וכדי למנוע עיכובים בהליכי ההקצאה. מוצע לקבוע, כי אם הממונה לא ימסור עמדתו במועד, יהיה המאסדר רשאי להמשיך בהליכי ההקצאה של הזכות, ולהחליט ללא התייעצות האם לאפשר את הקצאת הזכות לגורם ריכוזי ובאלו תנאים, או למנוע הקצאה כאמור.

לעניין המידע שיעמוד לרשותו של הממונה על צמצום הריכוזיות במשק – מוצע לקבוע כי הוא יוכל לבקש ממאסדרים כל מידע הדרוש לו לצורך ביצועו של פרק זה. כן תעמוד לרשותו רשימת הגורמים הריכוזיים האמורה. מוצע לקבוע, כי הממונה על הגבלים עסקיים יגבש את רשימת הגורמים הריכוזיים, שבה ייכללו הגורמים העונים על הקריטריונים האמורים בהגדרות שלעיל. ההגדרות האמורות מצריכות נתונים לגבי ההחזקות והמחזור של הגורמים, וכן לגבי החזקותיהם בתשתיות חיוניות. לפיכך, מוצע לקבוע כי הממונה על הגבלים עסקיים רשאי לדרוש נתונים מכל אדם, אם יש בהם כדי להבטיח או להקל על ביצוע סמכויותיו לפי חוק זה – הן הסמכות לגבש את רשימת הגורמים הריכוזיים והן הסמכויות לפי פרק התחרותיות. כן מוצע לקבוע, כי הממונה על הגבלים עסקיים יוכל לקבל מידע ממאסדרים, בעיקר לצורך איסוף מידע באשר להחזקות של הגורמים בתשתיות חיוניות. מידע זה מצוי, ככלל, בידיהם של מאסדרים. לפיכך, מוצע לקבוע כי המאסדרים יעמידו לרשותו של הממונה על הגבלים עסקיים את המידע הדרוש לו לצורך גיבושה של הרשימה. כן מוצע לקבוע הליך השגה בפני הממונה על הגבלים עסקיים, של הגורמים המנויים ברשימה, על ההחלטה

עיקר 4 – שקילת שיקולי תחרותיות בהקצאת זכויות

מוצע לקבוע כי המאסדרים ישקלו במסגרת הליכים של הקצאת זכויות, גם שיקולים של קידום התחרותיות הענפית. שיקולים אלה ישקלו במסגרת הקצאת זכויות, לרבות רישיונות שאינם בתחום תשתית חיונית, ובלבד שמחמת טבעה של הזכות, ערכה הכלכלי או הדין החל עליה, מספר הפועלים בענף שלגביו היא מוענקת הוא מוגבל.

כן מוצע לקבוע, כי הממונה על הגבלים עסקיים יהיה רשאי להגיש למאסדר את חוות דעתו לעניין ההשפעה המסתברת של ההקצאה על התחרות, אם סבר הממונה כי להקצאת זכות בהליך הקצאה שמקיים מאסדר עשויה להיות השפעה על התחרות הענפית בתחום אחריותו של המאסדר.

כדי להבטיח הליך בדיקה מקצועי ויסודי של הענף על ידי הממונה על הגבלים עסקיים קודם להנחת חוות דעתו בפני המאסדר, מוצע לקבוע כי המאסדר ימתין לקבלת חוות דעת הממונה על הגבלים עסקיים, מרגע שהודיע הממונה על כוונתו להגיש לו חוות דעת. עם זאת, על מנת למנוע עיכוב מופרז בהליכי ההקצאה, מוצע לקצוב את המועדים לקבלת עמדתו של הממונה על הגבלים עסקיים. אם הממונה על הגבלים עסקיים לא יגיש את חוות דעתו בסד הזמנים שהוקצב לו, יהיה רשאי המאסדר להמשיך בהליכי ההקצאה ולהסתפק בשקילת שיקולי התחרות ללא התייעצות.

עיקר 5 – רשימת תחומי התשתיות החיוניות (התוספת)

מוצע לקבוע במסגרת התוספת לחוק רשימה של תשתיות חיוניות – תחומי פעילות שבהם נעשה שימוש בתשתית חיונית או במשאב ציבורי או שבמסגרתו מוענק שירות חיוני לציבור. רשימה זו משמשת הן לצורך הגדרת גורם ריכוזי, לפי שתי החלופות הראשונות של ההגדרה, והן לצורך הגדרת הנכסים הציבוריים שעל הקצאתם לגורמים ריכוזיים חלות ההגבלות המוצעות בחוק זה.

התשתיות החיוניות מחולקות בתוספת לתחומים שונים. החלוקה לתחומים הכרחית לצורך הגדרת גורם ריכוזי לפי החלופה השנייה – מי שמחזיק למעלה ממחצית מהפעילות בתחומה של תשתית חיונית. לעניין זה היקף הפעילות בכל תחום ייבחן באופן מהותי. כך, למשל, היקף הפעילות בתחום יכול שייבחן לפי שיעור הפעילות מכלל הפעילות בתחום ולא לפי מספר הרישיונות או הזיכיונות שהוקצו בתחום.

באשר לחלק מהתחומים, מוצע לקבוע בתוספת היקף פעילות מזערי. קביעתו נועדה להבטיח כי רק מי שמחזיק בנתח משמעותי של תחום פעילות כאמור ייפול להגדרת "מחזיק בתשתית חיונית", וכי רק מי שמבקש לקבל זכות בנתח משמעותי של תחום פעילות כאמור, ייחשב למי שמבקש זכות בתשתית חיונית.

פרק שני – הגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידאלי

כללי

המלצותיה של הוועדה התייחסו גם לנושא השליטה באמצעות מבנה אחזקות פירמידאלי. המלצות הוועדה מתבססות על נתונים שאספה במהלך עבודתה, מהם עולה כי רוב החברות הנסחרות בבורסה בתל-אביב (כ-

80%) נשלטות בידי בעל שליטה שלו היכולת לכוון את פעילותן. כרבע מכלל החברות הללו משתייכות לכ-25 קבוצות עסקיות גדולות (כלומר, שלוש חברות לפחות שלהן בעל שליטה משותף), ומשקלן בהיקף הון החברות הנסחרות (ללא חברת "טבע") מתקרב ל-70%. פעילות הקבוצות העסקיות מתאפיינת בפיזור ענפי רחב, במפגשים בין שווקים רבים, ובמערכת ענפה של קשרים בין-קבוצתיים המשתקפת בקשרי בעלות, בכהונה צולבת של דירקטורים, וכן ברמת מינוף גבוהה יחסית. משקלן של 10 הקבוצות העסקיות הגדולות בגיוס הון מהציבור באמצעות שוק ההון (אשראי חוץ בנקאי) הינו כ-50%.

חלקן הגדול של הקבוצות העסקיות מתאפיינ במבנה שליטה פירמידאלי. מבנה זה הוא קבוצה עסקית שבה מספר חברות או חברות חוץ, שהן תאגידים מדווחים (להלן – "חברות") מחזיקות זו בזו ב"שרשרת" החזקות אחת או יותר, ולהן בעל שליטה משותף. מחקרים מראים כי עומק הפירמידות בישראל ומורכבותן הם מהגבוהים בעולם (עומק של 2.6 שכבות במוצע). כ-80% מהחברות שנמנות על קבוצות עסקיות, מוחזקות במבנה שליטה פירמידאלי.

החזקת חברות במבנה פירמידאלי מאפשרת הפרדה בין שליטה להון; בעל השליטה שולט בכל אחת מהחברות, אך שרשרת החזקות מאפשר לו להשיג שליטה בהשקעה נמוכה יחסית בהון. למשל, אם בעל השליטה מחזיק 60% בחברה אחת, ובאמצעותה 60% בחברה נוספת, הוא שולט בשתי החברות, אולם חלקו בהון החברה הנוספת הינו 36% בלבד. תוצאה זו אינה עולה בקנה אחד עם רציונל החקיקה לפיה מניות המוצעות לציבור יהיו מסוג אחד, כך שזכויות ההצבעה בחברה יהיו שוות ביחס לערך הנקוב של המניות (סעיף 46 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968). הוראה זו בחוק ניירות ערך נועדה למנוע ריכוז של השליטה בידי בעלי מניות שהשקעתם בחברה מועטה יחסית, בשעה שיתר ההון הושקע בידי ציבור מבלי שניתנה לו אפשרות להשפיע על פעילות החברה בהתאם לשיעור השקעתו. מבנה החזקה פירמידאלי מאפשר לעקוף את המגבלה האמורה. אכן, השילוב של פירמידות "עמוקות" ורמות חוב גבוהות, משמעותו שבמציאות הישראלית גורמים מעטים שולטים במבנים עסקיים גדולים, מורכבים וממונפים, בעיקר באמצעות כספים של אחרים, ובהשקעה הונית נמוכה יחסית.

בהיבט המימשל התאגידי, מבנה פירמידאלי יוצר שלושה סוגי בעיות מרכזיים. הראשון היא "התבצרות" (entrenchment) במבנה החזקות והשליטה. למרות ההשקעה הנמוכה בהון, המבנה הפירמידאלי מאפשר לבעל השליטה לשלוט שליטה מבוצרת בחברות הנכללות במבנה, קרי למרות השקעתו הנמוכה בהון אין אדם אחר יכול לרכוש שליטה בחברה. שוק השליטה יכול להבטיח כי השליטה בחברות תוחזק בידי הגורמים היעילים ביותר עבור החברה ועבור ציבור המשקיעים בה. העדרו של מנגנון שוק זה מייצר תמריצים שליליים לניהול יעיל של החברה. הבעיה השניה היא "בעיית נציג" שנובעת אף היא מהעדר ההתאמה בין זכויות השליטה של בעל השליטה לבין חלקו בהון. כתוצאה מכך האינטרס של בעל השליטה אינו תואם את זה של יתר בעלי המניות בחברה, ויתכן שיהיה לו אינטרס שונה כתוצאה מיכולת השליטה והחשיפה הנמוכה יחסית שלו להון. אחת הדוגמאות לכך היא נטיה ליטול סיכונים מוגברים. תוצאה נוספת היא יצירת תמריצים לבעל השליטה להשתמש בכח השליטה לטובתו הוא ולא לטובת החברה ("tunneling"). תמריצים אלה יכולים לבוא לידי ביטוי בצורות שונות ומגוונות, כגון ריבוי עסקאות בין החברה לבעל השליטה, ניצול הזדמנויות עסקיות של החברה בידי בעל השליטה עצמו, ומינויים בחברה שנועדו לשרת את עניינו של בעל השליטה ואינם מיטביים עבור החברה עצמה, וכיוצא באלה. ככל שחלקו של בעל השליטה בהון נמוך יותר, כך גוברת "בעיית הנציג" האמורה.

הבעיה השלישית נובעת ממבנה רב שכבתי בבעלות אותו בעל שליטה. כך, בעל שליטה יכול לבחור היכן למקם עסקה בהתאם לרמת הסיכון הרצויה לו בהתאם לשיעור אחזקותיו, ללא קשר לטובת החברה הספציפית.

בראייה מערכתית, המבנה הפירמידאלי שימש אמצעי בידי מספר קבוצות עסקיות לבסס ולהרחיב פעילותן בישראל, ובכך להביא למצב הדברים שתואר לעיל, באשר למשקל הקבוצות העסקיות בשוק ההון ומוטת הפעילות שלהן על פני ענפים רבים.

בעיות אלה הנובעות ממבנה החזקות פירמידאלי מעוררות חששות משמעותיים לפגיעה במשקיעים, פגיעה בתחרותיות ופגיעה ביציבות המשקית, ומחייבים התערבות רגולטורית. הן אינן יכולות לבוא לידי פתרון בכלי הממשל התאגידי הקיימים. הוועדה הציעה לקבוע בחוק מגבלות מבניות על שליטה בחברות באמצעות מבנה פירמידאלי, על מנת להגביל את "עומקן" של פירמידות שליטה, וכן לקבוע כללי מימשל תאגידי מוגברים במטרה להפחית את החשש לפגיעה במשקיעים במבנה החזקות פירמידאלי.

עיקר 1 – מגבלות מבניות על מבנה החזקה פירמידאלי

ההגבלות המבניות המוצעות מבחינות בין מבנים פירמידאליים קיימים, לבין מבנים כאלה שייווצרו בעתיד. לגבי מבנים פירמידאליים עתידיים מוצע לקבוע כי המבנה שלהן יוגבל לשתי "שכבות" של חברות. כלומר – בעל השליטה יוכל לשלוט בחברה אחת ("חברת שכבה ראשונה"), ובאמצעותה בחברה נוספת ("חברת שכבה שנייה"), ולא תותר שליטה של חברת השכבה השנייה בשכבות נוספות (סעיף 21). עם זאת, תותר הנפקה של חברה והפיכתה לחברה ציבורית, כ"שכבה" שלישית, לפרק זמן קצוב של שלוש שנים עד למכירת השליטה בה (סעיף 22).

לגבי מבנים פירמידאליים קיימים, נוכח העלויות והקשיים הכרוכים בשינוי גורף של המצב הקיים, המספר הגבוה של חברות שיושפעו מהשינוי, ועל מנת למנוע זעזועים קיצוניים במשק ובשוק ההון בפרט, מוצע להגביל מבנים פירמידאליים קיימים לשלוש "שכבות" של חברות (סעיף 28). מגבלה זו תיכנס לתוקף בתוך 4 שנים מפרסום החוק המוצע, כך שתיוותר שהות ממושכת להתאמות שיידרשו במבני החזקות קיימים (סעיף 27). יתר הוראות החוק המוצע ייכנסו לתוקף בתום שנה ממועד פרסומו.

על מנת להבטיח התאמה מלאה של הוראות התיקון המוצע למבני החזקה קיימים במשק ולמנוע תמריצים שליליים לגיוס הון בשוק המקומי, מוצע להסמיך את שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, להחיל את ההוראות המוצעות גם על תאגידים שאינם נכללים בהגדרת "חברה". למשל, חברה ציבורית או חברת אגרות חוב שאיננה תאגיד מדווח, משום שניירות ערך שלה אינם רשומים למסחר בישראל (סעיף 26).

עיקר 2 – מימשל תאגידי מוגבר במבנה החזקות פירמידאלי

בהיבט המימשל התאגידי מוצע לקבוע כי בחברה ציבורית הנמצאת בשכבה שנייה של פירמידה, והזכויות ההוןיות של בעל השליטה בה נמוכות מ- 33%, יכהנו לפחות שליש דירקטורים חיצוניים. דירקטורים אלה יתמנו בידי רוב מקרב המיעוט, קרי מבלי שקולו של בעל השליטה יימנה בהצבעה. מנגנון מינוי כזה מעוגן כיום בפרט 7 לתוספת הראשונה לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (סעיף 20).

הזכויות ההוןיות של בעל השליטה בחברת השכבה השנייה יחושבו לפי מכפלת של שיעור החזקותיו בשרשור באמצעות חברה או חברות אחרות. יובהר כי יובאו בחשבון לענין זה ההחזקות בחברות המהוות "שכבה" בפירמידה בלבד, קרי חברות או חברות חוץ שהן תאגידים מדווחים. מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע כללים לגבי אופן חישוב שיעורי ההחזקה והמכפלות, וכן כי יובאו בחשבון החזקות בתאגיד שאינו חברה.

על חברה ציבורית הנשלטת בידי חברת שכבה שניה, לפי החריגים המוצעים (בהוראת המעבר או בהוראה המתירה הנפקה ל-3 שנים) יחולו כללי מימשל תאגידי מחמירים עוד יותר, נוכח החשש המוגבר לפגיעה בבעלי המניות מקרב ציבור, ונוכח העובדה כי ההיתר להחזיק בחברות כאלה הוא מבחינת חריג לכלל בדבר התרת שתי "שכבות" בלבד במבנה החזקה פירמידאלי. בחברות אלה רוב הדירקטורים יהיו דירקטורים בלתי תלויים, ובנוסף, מספר הדירקטורים החיצוניים יהיה "רוב פחות אחד", קרי – הדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים יהוו רוב בדירקטוריון, לפי המספר הנמוך ביותר שעודנו מהווה רוב. גם כאן הדירקטורים החיצוניים יתמנו בידי רוב מקרב המיעוט כמתואר לעיל (סעיפים 22 ו-28).

עיקר 3 – אמצעי אכיפה לגבי שליטה בחברות בניגוד להוראות המוצעות (סעיף 23)

מוצע כי לבקשת הכונס הרשמי, לאחר שהתייעץ עם רשות ניירות ערך, או לבקשת בעל מניות או נושא משרה בחברה שמוחזקת שלא כדין, יהיה בית המשפט המחוזי (המחלקה הכלכלית) רשאי למנות כונס נכסים למכירת אמצעי השליטה שמוחזקים בניגוד להוראות החוק, כגון במקרה של החזקה אסורה בידי חברת שכבה שניה, או החזקה אסורה בידי חברת שכבה שלישית שהותרה, אך נאסר עליה לשלוט בעצמה בחברה אחרת. עד למכירת אמצעי השליטה, יפעיל כונס הנכסים את הזכויות הנובעות מהחזקה במניות לפי הנחיות בית המשפט, ולא יהיה רשאי לקבל הוראות בעניין זה ממי שהחזיק במניות אלה שלא כדין. כמו כן ניתן יהיה להורות כי תבוטל הצבעה מכח אמצעי השליטה ערב מינוי הכונס או שיבוטל מינוי של דירקטור.

עוד מוצע לקבוע כי עד למינוי כונס נכסים, מניות בחברה המוחזקות שלא כדין בידי חברה בשכבה שמעליה, לא יקנו זכויות הצבעה כלשהן באסיפה הכללית של החברה.

כמו כן מוצע לקבוע כי אם בית המשפט יווכח שמינוי כונס נכסים אינו אפשרי או שאינו מתאים בנסיבות העניין, יוכל להורות על הרדמת המניות המוחזקות בניגוד להוראות החוק.

עיקר 4 – תיקונים לחוק החברות בעניין עסקאות עם בעל עניין (סעיף 24)

תיקון סעיף 117 – מוצע להטיל על ועדת פיקוח תפקיד נוסף, לפקח על עסקאות שחל עליהן סעיף 270(4) לחוק החברות, גם אם ועדת הביקורת מצאה כי העסקה אינה חריגה, ובלבד שהעסקה איננה זניחה. ועדת הביקורת תסווג עסקאות אלה ותקבע תנאים והסדרים לגבי אופן ההתקשרות בעסקאות כאמור.

גם עסקאות שאינן נחשבות חריגות יכולות להיות משמעותיות להתנהלות החברה ולרווחיה, ולשמש את בעל השליטה לתיעול נכסים או על מנת לשרת אינטרסים אחרים שלו. לכן יש מקום לפיקוח ועדת הביקורת גם על עסקאות כאלה, ובלבד שאינן זניחות. ועדת הביקורת מתאימה לכך בשל הרכבה ותפקידיה. עסקאות כאמור לא יהיו טעונות אישור האסיפה הכללית לפי סעיף 275 לחוק החברות.

הוספת פרט 9 לתוספת – התוספת לחוק החברות כוללת הוראות מומלצות אשר ניתן לעגן בתקנון, אולם אין הן בגדר חובה (סעיף 19(2א) לחוק החברות). מוצע להוסיף לתוספת הוראה בעניין קיום הליך תחרותי בעסקאות עם בעל השליטה. כאשר נערכת עסקה עם בעל השליטה שעניינה מכירת נכס, קבלת שירותים תפעוליים, רכישת מוצר מדף או קבלת הלוואה – עסקאות שבדרך כלל יש לגביהן חלופות נוספות בשוק – התקשרות דווקא עם בעל השליטה לא תיעשה אלא לאחר שהתקיים הליך תחרותי בפיקוחה של ועדת הביקורת או מי שהיא קבעה לעניין זה, ולפי אמות מידה שקבעה.

הוראה זו הומלצה בידי הוועדה, נוכח החשש מפני שימוש בעסקאות עם בעל השליטה לצורך "תיעול".

במדינות שונות מקובלת חזקה לכך שאם עסקה בוצעה באמצעות מכרז, הרי שזו העסקה הטובה ביותר שניתן להשיג. ההוראה המוצעת אינה מתייחסת לכל עסקה עם בעל השליטה, אלא רק לעסקה שבשל מאפייניה יש יסוד סביר להניח שניתן לקבל הצעות מתחרות להצעתו של בעל השליטה ולבחור מביניהן את ההצעה המיטיבה ביותר עם החברה.

פרק שלישי - הפרדת ההחזקות בגופים ריאליים ופיננסיים

כללי

הנושא השלישי עליו המליצה הוועדה הוא הטלת מגבלות וקביעת תנאים להחזקה של גוף פיננסי משמעותי ותאגיד ריאלי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. הוועדה עמדה על תופעה בעייתית במשק הישראלי של שליטה משותפת של אותו גורם בנכסים ריאליים ובנכסים פיננסיים. שליטה מעין זו מעלה חשש ממשי לפגיעה בשיקול הדעת של הגוף הפיננסי כמקצה אשראי לתאגיד הריאלי השולט בו או חולק עמו בעל שליטה משותף. חשש זה עלול להוביל להעברת מידע בין הגוף הפיננסי לבין התאגיד הריאלי, להביא למניעת אשראי מהמתחרים של התאגיד הריאלי וכן למימון צולב בין שני בעלי שליטה של פעילות ריאלית ופיננסית. ניגוד עניינים זה עלול אף לפגוע ביכולתם של הגופים הפיננסיים למלא כראוי את תפקידם כנציגי ציבור המשקיעים בתאגידים ריאליים.

אי לכך המליצה הוועדה על שינויים מבניים שימנעו החזקה של תאגיד ריאלי משמעותי בגוף פיננסי משמעותי, וכן ימנעו שליטה משותפת בתאגיד ריאלי משמעותי ובגוף פיננסי משמעותי בידי אותו בעל שליטה. כמו כן, מסיבות דומות, המליצה הוועדה להטיל מגבלות על כהונה של דירקטורים, שהנם בעלי זיקה לבעלי שליטה בתאגידים ריאליים משמעותיים או נושאי משרה בתאגידים ריאליים משמעותיים, בגופים פיננסיים משמעותיים.

מוצע, על כן, לתקן את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן – חוק הפיקוח על הביטוח), חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל), חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, פקודת הבנקאות, 1941, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק בייצוג השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995 ולעגן בהן את המלצות הוועדה.

יצוין כי תיקוני החקיקה ממשיכים את הקו הרגולטורי שהחל עוד ביישום המלצות הוועדה לבחינת היבטים של החזקות בנקים בתאגידים ריאליים ("ועדת ברודט" משנת 1995) והמלצות הצוות הבין משרדי לרפורמה בשוק ההון ("ועדת בכר" משנת 2004).

עיקר 1 – איסור שליטה והחזקה של תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו בגוף פיננסי משמעותי

בשל הבעיות והחששות המפורטים לעיל הנובעים משליטה משותפת של אותו גורם בנכסים ריאליים ובנכסים פיננסיים, מוצע לקבוע כי תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו לא ישלוט בגוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק בו יותר מן השיעור שייקבע על ידי המפקח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון או יושב ראש הרשות לניירות ערך, לפי העניין, ואשר יוסמכו לעניין זה.

יצוין כי ההסדר המוצע אינו מגביל שליטה או החזקה של כל תאגיד ריאלי בכל גוף פיננסי אלא רק של תאגידים ריאליים וגופים פיננסיים בעלי השפעה משמעותית על הפעילות במשק שלגביהם הבטחת האינטרס

הציבורי היא הכרחית. לעניין זה מוצע להגדיר את המונח "גוף פיננסי משמעותי" בהתבסס על מדד המייצג את מידת השפעתו של הגוף בסקטור הפיננסי - סך הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו ולגבי תאגיד בנקאי - סך הנכסים במאזן התאגיד, ואת המונח "תאגיד ריאלי משמעותי" בהתבסס על קביעת תבחינים לפוטנציאל ניגוד העניינים שעלול להיווצר במידה והשולט בתאגיד ריאלי משמעותי ישלוט או יחזיק בגוף פיננסי משמעותי - מחזור המכירות של התאגיד ביחס לשוק שבו הוא פועל ולחילופין היקף האשראי המקומי של התאגיד.

כמו כן, מוצע לקבוע כי האיסור החל על תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו לשלוט או להחזיק כאמור במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, לא יחול מקום שהתאגיד הריאלי או הגוף הפיננסי הפך למשמעותי, לאחר קבלת היתר השליטה או ההחזקה, וככל שהפיכתו למשמעותי היא כתוצאה מפתוח עסקי הליבה של התאגיד או הגוף ("צמיחה אורגנית") ולא כתוצאה מרכישה או מיזוג של תאגיד או גוף אחר ("צמיחה לא אורגנית"). הטעם לכך הוא שצמיחה לא אורגנית מסייעת לתאגיד מסוים אך לא בהכרח תורמת לתחרותיות במשק ואילו צמיחה אורגנית מעודדת תאגיד להשתפר ולהתייעל ובכך מקדמת את התחרות בענף המסוים שבו פועל התאגיד ואף במשק כולו. עם זאת, מוצע להגביל את ההסדר האמור לצמיחה אורגנית של תאגיד ריאלי עד למחזור מכירות או להיקף אשראי הגבוהים בעשרים וחמישה אחוזים מסך מחזור המכירות או היקף האשראי המגדירים תאגיד ריאלי כמשמעותי, ולגבי גוף פיננסי - עד להיקף נכסים מנוהלים הגבוה בחמישים אחוזים מסך הנכסים המגדיר גוף פיננסי כמשמעותי.

עיקר 2 – הגבלת כהונה מקבילה של דירקטורים בתאגיד ריאלי משמעותי ובגוף פיננסי משמעותי

תפקידו המרכזי של הדירקטוריון הוא להתוות את מדיניות התאגיד ולפקח על ביצוע תפקידי ההנהלה. התווית המדיניות והפיקוח על ההנהלה מביאים למעורבות של חברי דירקטוריון בקבלת החלטות עסקיות של תאגיד. מאחר ופעילות עסקית של גופים פיננסיים נועדה במהותה למימון פעילותם של תאגידים ריאליים, נחשפים דירקטורים בגוף פיננסי למידע עסקי רב ומשפיעים על החלטות בעלות משמעות לפעילות הריאלית במשק. במצב כזה, ככל שדירקטור מכהן במספר גדול יותר של תאגידים משמעותיים במשק או שהוא קשור או בעל זיקה לאדם המחזיק בפעילות ריאלית משמעותית, כך גדלים ניגודי העניינים הפוטנציאליים שלו שעלולים לפגוע ביכולתו לכהן כדירקטור ולמלא את חובתו.

כמו כן, נהוג לראות בדירקטורים המכהנים במספר תאגידים וקשורים לאדם מסוים, כיוצרים רשת קשרים לא פורמאליים עבורו, במיוחד אם הם קרוביו או בעלי זיקה אליו. קיים חשש כי כאשר דירקטור הוא בעל זיקה לאדם מסוים, גם אם לא התמנה על ידו, הוא יפעל עבורו או לטובתו. במקרים מסוימים, הזיקה לאדם מסוים אף יכולה להוות תחליף לצורך בהחזקת אמצעי שליטה בתאגיד. ממילא כאשר דירקטור המכהן בגוף פיננסי משמעותי הוא בעל זיקה לשולט בתאגיד ריאלי משמעותי הפוטנציאל להיווצרות ניגוד עניינים הוא גדול.

מוצע, על כן, לקבוע כי לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, בגוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו, שותפו, אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי.

עיקר 3 – איסור שליטה של שולט בתאגיד בנקאי משמעותי בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד בנקאי

המערכת הפיננסית בישראל מתאפיינת בריכוזיות גבוהה, ומספר גורמים בודדים מרכזים נתחי שוק משמעותיים. במצב שבו בעל שליטה אחד מחזיק הן בתאגיד בנקאי והן בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד

בנקאי, קיימים ניגודי עניינים פוטנציאליים אשר עלולים להשפיע על התחרות בשוק ההון ולהגבילה. כך למשל, שליטה בתאגיד בנקאי ובמקביל בגוף פיננסי אחר עלולה להכניס שיקולים זרים להחלטות המתקבלות בכל אחד מהגופים לעניין מתן אשראי בתאגיד הבנקאי או השקעה באגרות חוב בגוף הפיננסי.

בנוסף, אמורה המערכת הפיננסית להיות זו שמאפשרת ואף דוחפת את הצמיחה במשק. תחרות מוגבלת בשוק ההון ואפשרות להיווצרות ניגודי עניינים עלולות להגביל את התפתחות שוק ההון ובהתאם את צמיחת המשק.

על מנת למזער את ניגודי העניינים ולעודד את התחרות בשוק ההון בישראל, מוצע לקבוע כי השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי לא ישלוט בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד בנקאי.

עיקר 4 – התווית דרך הפעולה של גוף מוסדי בלא גרעין שליטה

בשל ההסדרים המוצעים צפויים להתבצע מספר שינויים מבניים שימנעו שליטה או החזקה של תאגידים ריאליים משמעותיים והשולטים בהם בגופים פיננסיים משמעותיים. שינויים מבניים אלה יכול שייעשו באמצעות מכירת חלק מההחזקות לבעלי עניין אחרים או באמצעות מכירתן לציבור באמצעות שוק ההון. במידה ומכירת ההחזקות בגופים הפיננסיים תיעשה על ידי מכירתן באמצעות שוק ההון, עשויים מספר גופים להיות בלא בעל שליטה, קרי במצב של החזקה מפוזרת.

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012 עוסק, בין היתר, בעניינים השונים הנוגעים לתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, כגון: הצעת מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, מינוי, כהונה והפסקת כהונה של דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. עניינים אלה אינם מוסדרים לגבי מבטח וחברה מנהלת של קופת גמל, בלא גרעין שליטה (להלן – גוף מוסדי בלא גרעין שליטה). מוצע, על כן, לתקן את חוק הפיקוח על הביטוח וחוק הפיקוח על קופות גמל, בדומה לתיקוני החקיקה שבוצעו בחוק הבנקאות, ולהתוות את דרך פעולתו של גוף מוסדי בלא גרעין שליטה.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

הפרק הראשון לחוק המוצע מטיל חובה על בעלי סמכות להקצות זכויות, כהגדרתן בחוק המוצע, לשקול שיקולי תחרותיות וריכוזיות, בהתאם להליכים הקבועים בחוק, בנוסף לכל שיקול ומטרה הקבועים בדין החל על הקצאת הזכות, וזאת קודם להקצאת הזכות. חובות אלה יחולו, ככל שהדבר אמור בשיקולי תחרותיות, לענין הקצאת זכויות בעלי ערך כלכלי או ציבורי. ככל שהדבר אמור בשיקולי ריכוזיות – יחולו חובות אלה בכל האמור בהקצאת זכויות בתשתיות חיוניות, כהגדרתן המוצעת. בכך עתיד החוק המוצע להוסיף סמכויות, הוראות והליכים לגבי מכלול בעלי סמכות לפי דינים שונים. בצד זאת, השיקולים אשר יישקלו על פי החוק המוצע וכללים ותנאים אשר ייקבעו, יחולו על אף האמור בדין הספציפי החל על ההקצאה והוראות אותו הדין אין בהן כדי למנוע את שקילת השיקולים וקביעת התנאים.

בנוסף כחלק מהוראות החוק יתוקנו בתיקונים עקיפים החוקים הבאים: חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, פקודת הבנקאות, 1941, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, חוק החברות, התשנ"ט-1999 וחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975.

ד. השפעת החוק המוצע על תקציב המדינה, על תקנים במשרדי הממשלה ועל ההיבט המינהלי

לא צפויה השפעה על תקציב המדינה, על התקנים ועל ההיבט המנהלי

ה. הערות משרדי ממשלה אחרים:

לגבי פרק א', בעקבות הפצת תזכיר החוק התקבלו הערות של גורמי ממשלה שונים. ההערות נדונו והתקיימו התייעצויות עם הגורמים האמורים, ובעקבות זאת בוצעו שינויים שונים לעומת נוסח תזכיר החוק שהופץ.

ו. המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקאלי) סמך ידיו על נוסח החוק המוצע

ז. נוסח החוק המוצע:

להלן נוסח החוק מוצע:

תזכיר חוק מטעם משרד ראש הממשלה, משרד המשפטים ומשרד האוצר:

תזכיר חוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012

פרק א': שקילת שיקולי ריכוזיות כלל משקית ושיקולי תחרות ענפית

בהקצאת זכויות

סימן א': הגדרות

הגדרות

1. בפרק זה –

"אמצעי שליטה", "החזקה", "שליטה" – כהגדרתם בחוק ניירות ערך,

התשכ"ח-1968¹;

"גורם ריכוזי" – כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) מי שכלול ברשימת הגורמים הריכוזיים לפי סעיף 6(ב)(1) - לעניין

הקצאת זכות בתחום תשתית חיונית נוסף על התחום שהוא בעל זכות

בה;

(2) מי שכלול ברשימת הגורמים הריכוזיים לפי סעיף 6(ב)(2) -

לעניין הקצאת זכות כלשהי;

(3) כל מי שכלול ברשימת הגורמים הריכוזיים - לעניין הקצאת

שליטה;

"הקצאה", של זכות חיונית - מתן רישיון, התקשרות בחוזה או העברה של

שליטה, לפי העניין;

"זכות" – רישיון, חוזה או שליטה;

"חברה ממשלתית", "רשות החברות הממשלתית" - כמשמעותן בחוק

החברות הממשלתיות;

¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

"חוזה" - התקשרות להחזקה או להפעלה של נכס בתחום תשתית חיונית, או למתן שירות בתחום תשתית חיונית, הנערכת במסגרת הליך לפי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992² שנוקט אחד מאלה, לרבות אישור הנדרש לפי התקשרות כאמור להעברתה, כולה או חלקה, לאחר:

(1) המדינה;

(2) חברה ממשלתית או תאגיד שהוקם לפי חוק, אשר הממשלה קבעה בהחלטתה לפי סעיף 13(ב);

"חוק ההגבלים העסקיים" - חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988³

"חוק החברות הממשלתיות" - חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975⁴;

"חוק חופש המידע" - חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998⁵;

"מאסדר" - מי שמוענקת לו לפי דין סמכות הקצאה של זכות, לרבות שר משרי הממשלה ומי ששר אצל לו סמכותו כאמור;

"הממונה על הגבלים עסקיים" - כמשמעותו בחוק ההגבלים העסקיים;

"הממונה על צמצום הריכוזיות" - הממונה על צמצום הריכוזיות במשק שמונה לפי סעיף 7;

"רישיון" - רישיון, זיכיון, היתר או כל הרשאה אחרת, אף אם כינויה שונה, להחזקה או להפעלה של נכס בתחום תשתית חיונית או למתן שירות בתחום תשתית חיונית, וכן אישור הנדרש לפי דין או הסכם להעברת הרשאה כאמור, כולה או חלקה, לאחר;

"רשימת הגורמים הריכוזיים" - הרשימה שפורסמה לפי הוראות סעיף 6;

"שליטה" - שליטה בתאגיד, שבידי המדינה, או אמצעי שליטה בתאגיד, שבהחזקת המדינה, בשיעור העולה על 20% מאותו סוג של אמצעי שליטה, וכן אישור הנדרש לפי דין או הסכם להעברת שליטה או אמצעי שליטה כאמור, כולם או חלקם, לאחר;

² ס"ח התשנ"ב, עמ' 114.

³ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.

⁴ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

⁵ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

"תחום תשתית חיונית" – תחום פעילות שבו נעשה שימוש בתשתית חיונית או במשאב ציבורי או שבמסגרתו מוענק שירות חיוני לציבור, המנוי בתוספת, ואם נקבע לגבי אותו תחום, בטור ב' לתוספת, היקף פעילות מזערי - תחום הפעילות בהיקף האמור לפחות.

סימן ב': שיקולי ריכוזיות כלל משקית בהקצאת זכויות

שיקולי ריכוזיות 2. (א) מאסדר רשאי שלא להקצות לגורם ריכוזי זכות, לאחר ששקל את שיקולי ריכוזיות כלל משקית כאמור בסעיף קטן (ד).

(ב) מאסדר המבקש לאפשר הקצאה של זכות לגורם ריכוזי, לא יעשה כן, ובכלל זה לא יאפשר לגורם ריכוזי להשתתף בהליך ההקצאה של הזכות ולא יקבע תנאים המאפשרים הקצאה לגורם ריכוזי כאמור, אלא לאחר ששקל שיקולי ריכוזיות כלל משקית כאמור בסעיף קטן (ד) ולאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות.

(ג) מי שמוסמך לפי הדין החל על ההקצאה לקבוע כללים בעניינה, רשאי, לאחר ששקל שיקולי ריכוזיות כלל משקית כאמור בסעיף קטן (ד) ולאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות, לקבוע, בכללים, הוראות ותנאים לעניין הקצאת הזכות לגורם ריכוזי, ובכלל זה לאסור הקצאה כאמור; נקבעו כללים לפי סעיף קטן זה, רשאי המאסדר לאפשר הקצאה של זכות לגורם ריכוזי, כאמור בסעיף קטן (ב), בהתאם לכללים, אף בלא התייעצות עם הממונה.

(ד) המאסדר, מי שמוסמך לקבוע כללים כאמור בסעיף קטן (ג) גם אם אינו המאסדר, וכן הממונה על צמצום הריכוזיות, ישקלו בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), בנוסף לכל שיקול אחר שעליהם לשקול לפי דין לעניין ההקצאה, שיקולים של מניעת הרחבת הפעילות של גורם ריכוזי, בשים לב לתחומי הפעילות הנוגעים לעניין ובהתחשב בזיקה שבין תחומי הפעילות במשק.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בכל דין, ובלבד שהפעלת הסמכות לפיהן תעשה באופן שיבטיח כי לא תיגרם פגיעה משמעותית ברווחת הצרכנים.

פניה לממונה על 3. (א) מאסדר המבקש לאפשר הקצאה של זכות לגורם ריכוזי, יפנה לממונה על צמצום הריכוזיות, בכתב, בצירוף נימוקים, לצורך התייעצות לפי סעיף 2(ב), בעת גיבוש התנאים המאפשרים את ההקצאה כאמור, או בשלב אחר מוקדם ככל האפשר.

(ב) פנה המאסדר לממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף קטן (א), יודיע הממונה למאסדר, בכתב, בתוך 15 ימים, האם בכוונתו לייעץ למאסדר בעניין ההקצאה נושא פנייתו.

(ג) הודיע הממונה על צמצום הריכוזיות, למאסדר, בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), כי בכוונתו לייעץ לו, ימסור למאסדר את חוות דעתו בנוגע לאותה הקצאה, בכתב, מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר מתום 60 ימים מיום מסירת ההודעה כאמור; חוות דעת הממונה תכלול מסקנות מנומקות של בדיקותיו וכן המלצות מנומקות.

(ד) הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם את חוות דעתו לפי סעיף זה באתר האינטרנט של משרד האוצר, ובלבד שהמידע שיפרסם לא יכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, ורשאי הממונה שלא לכלול בפרסום כאמור מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.

(ה) לא הודיע הממונה על צמצום הריכוזיות על כוונתו לייעץ למאסדר בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ב) או הודיע שאין בכוונתו לייעץ כאמור, או לא מסר למאסדר את חוות דעתו בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ג), רשאי המאסדר לקיים את הליכי ההקצאה של הזכות ולפעול בהתאם להוראות סעיף 2(ב), גם בלא התייעצות עם הממונה, או לפעול בהתאם להוראות סעיף 2(א).

(ו) קבע הדין החל על ההקצאה מועדים להליך ההקצאה, לא יבואו ימי ההמתנה של המאסדר לחוות דעתו של הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף זה, במניין הימים הקבוע בדין כאמור.

(א) הממונה על צמצום הריכוזיות יגבש את חוות דעתו לעניין סעיף 2, לאחר ששקל את עמדת המאסדר לעניין זה, ורשאי הוא לבקש את עמדותיהם של מאסדרים נוספים ככל שהעניין נוגע לתחום אחריותם; הייתה חוות הדעת בעניינו של גורם ריכוזי שהוא חברה ממשלתית, יבקש הממונה גם את עמדתה של רשות החברות הממשלתיות.

עבודת הממונה על
צמצום הריכוזיות

(ב) הממונה על צמצום הריכוזיות רשאי לבקש ממאסדרים כל מידע הדרוש לו לצורך ביצועו של פרק זה, הדרוש לו בנוסף לרשימת הגורמים הריכוזיים שהעביר לו הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 7; אין בהוראות סעיף קטן כדי לחייב את הממונה על הגבלים עסקיים למסור לממונה על צמצום הריכוזיות כל מידע נוסף.

שיקולי ריכוזיות 5.
בהליכים לפי חוק
החברות
הממשלתיות

(א) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם גיבוש חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59ב לחוק החברות הממשלתיות, לעניין האפשרות להקצות זכות לגורם ריכוזי במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך; חוות דעתו של הממונה תצורף לחוות הדעת או לתזכיר של רשות החברות הממשלתיות, ויראו בהחלטת ההפרטה לפי אותו סעיף כהחלטה שנתקבלה לפי הוראות סעיף 2.

(ב) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם גיבוש חוות דעתה לממשלה לפי סעיף 11(ב) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין הצעה לאשר החלטה של חברה ממשלתית הכלולה ברשימת הגורמים הריכוזיים, ושבלעדי אותה ההחלטה לא תוכל החברה הממשלתית לפעול בתחום תשתית חיונית נוסף.

(ג) רשות החברות הממשלתיות תתייעץ עם הממונה על צמצום הריכוזיות בטרם גיבוש עמדתה לפי סעיף 59ח(א) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף, ואולם אם כללה חוות דעתו של הממונה לפי סעיף קטן (א) גם חוות דעת לענין הכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור, לא תידרש היועצות נוספת לעניין זה לפי סעיף קטן זה.

(ד) נקבע בצו לפי הוראות סעיף 59ח לחוק החברות הממשלתיות כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בסעיף קטן (ג), לא יאשרו השרים העברת שליטה לפי סעיף 59ט לחוק האמור או העברת אמצעי שליטה לפי סעיף 59א(1) לאותו חוק, אלא לאחר התייעצות עם הממונה על צמצום הריכוזיות.

(ה) בהפעלת סמכויותיהם לפי סעיף זה ישקלו השרים, רשות החברות הממשלתיות והממונה על צמצום הריכוזיות שיקולי ריכוזיות כלל משקית כאמור בסעיף 2(ד) ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 2(ה), 3 ו-4, בשינויים המחוייבים.

רשימת הגורמים 6.
הריכוזיים

(א) הממונה על הגבלים עסקיים יגבש את רשימת הגורמים הריכוזיים.

(ב) רשימת הגורמים הריכוזיים תכלול את אלה:

(1) רשימה של כל מי שהוא או השולט בו או תאגיד שבשליטתו או בשליטת השולט בו (בסעיף קטן זה - קבוצת מחזיקים) הוא בעל זכות, בין לבד ובין ביחד עם אחר בקבוצת המחזיקים, ובלבד שמתקיים אחד מאלה:

(א) הוא או אחר בקבוצת המחזיקים מהווה גוף פיננסי משמעותי כהגדרתו הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;⁶

(ב) הוא או אחר בקבוצת המחזיקים מהווה תאגיד ריאלי משמעותי כאמור בפסקה (1) להגדרה "תאגיד ריאלי משמעותי" שבחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

(ג) היקף הפעילות המצטבר של קבוצת המחזיקים בתחום התשתית החיונית עולה על מחצית מכלל הפעילות באותו תחום; לעניין זה, בחישוב כלל הפעילות בתחום התשתית החיונית יובאו בחשבון גם הפועלים באותו תחום בהיקף הנמוך מההיקף המזערי הקבוע בטור ב' לתוספת.

(2) רשימת בעלי השליטה בעיתון כהגדרתו בסעיף 4ח6 לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982⁷ ומי שנמצא בשליטת בעל שליטה כאמור.

(ג) רשימת הגורמים הריכוזיים לא תכלול את המדינה, תאגיד שהוקם לפי חוק או רשות מקומית, ולעניין קבוצת מחזיקים כאמור בסעיף קטן (ב)(1) לא יראו במדינה כבעל שליטה.

(ד) רשימת הגורמים הריכוזיים לא תכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, ורשאי הממונה על הגבלים עסקיים שלא לכלול ברשימה האמורה מידע שאין חובה למוסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.

(ה) קביעת הגורמים הריכוזיים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (ב)(1)(ג), תעשה, בין השאר, על פי מידע שיימסרו המאסדרים לממונה על הגבלים עסקיים; המאסדרים יעמידו לרשות הממונה על הגבלים עסקיים כל מידע הדרוש לו לשם קביעה כאמור.

(ו) הממונה על הגבלים עסקיים ימסור את רשימת הגורמים הריכוזיים וכל עדכון שלה לממונה על צמצום הריכוזיות; הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם את הרשימה האמורה וכל עדכון שלה ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר.

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ב, עמ' 206.
⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

(ז) אדם שעיין במידע שעליו ברשימת הגורמים הריכוזיים ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן (בסעיף קטן זה – מידע שגוי), רשאי לפנות לממונה על הגבלים עסקיים בבקשה לתקן את המידע השגוי או למחקו; הסכים הממונה על הגבלים עסקיים לבקשה, יעדכן את רשימת הגורמים הריכוזיים בהתאם, ויודיע על כך לממונה על צמצום הריכוזיות, בהקדם האפשרי; סרב הממונה על הגבלים עסקיים לבקשת אדם לתקן את המידע שעליו או למחקו, יודיע על כך למבקש התיקון.

7. מינוי הממונה על צמצום הריכוזיות במשק (א) הממשלה תמנה, לפי הצעת שר האוצר, ממונה על צמצום הריכוזיות במשק; הממונה יהיה עובד המדינה.

(ב) הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

סימן ג': שיקולי תחרותיות ענפית בהקצאת זכויות

8. הגדרת זכות בסימן זה, "זכות" - זכות, לרבות רישיון שאינו בתחום תשתית חיונית, ובלבד שמחמת טבעה של הזכות, ערכה הכלכלי או הדין החל עליה, מספר הפועלים בענף שלגביו היא מוענקת, מוגבל.

9. שיקולי תחרותיות בהקצאת זכות על אף האמור בכל דין, בהקצאת זכות ובקביעת התנאים באותה זכות יביא המאסדר בחשבון, בנוסף לכל שיקול אחר שעליו לשקול לפי דין לעניין ההקצאה, שיקולים של קידום התחרותיות הענפית.

10. חוות דעת הממונה על הגבלים עסקיים (א) סבר הממונה על הגבלים עסקיים כי להקצאת זכות בהליך הקצאה שמקיים מאסדר, עשויה להיות השפעה על התחרות הענפית בתחום אחריותו של אותו מאסדר, רשאי הוא להגיש למאסדר את חוות דעתו לעניין ההשפעה הצפויה של ההקצאה על התחרות כאמור.

(ב) הממונה על הגבלים עסקיים יודיע למאסדר, בכתב, בשלב מוקדם ככל האפשר, על כוונתו להגיש חוות דעת לפי הוראות סעיף קטן (א); הודיע הממונה כאמור, לא ימשיך המאסדר בהליכי ההקצאה עד לקבלת חוות דעת הממונה, ואם לא הוגשה בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (ג) - עד לתום התקופה האמורה.

(ג) הודיע הממונה על הגבלים עסקיים למאסדר, לפי הוראות סעיף קטן (ב), כי בכוונתו להגיש חוות דעת, ימסור למאסדר את חוות דעתו בנוגע לאותה הקצאה, בכתב, מוקדם ככל האפשר, ולא יאוחר מתום 120 ימים מיום מסירת ההודעה כאמור; חוות דעת הממונה תכלול מסקנות מנומקות של בדיקותיו וכן המלצות מנומקות.

(ד) מסר הממונה על הגבלים עסקיים חוות דעת לפי הוראות סעיף קטן (ג) ישקול המאסדר שיקולי תחרותיות כאמור בסעיף 9, בהתחשב בחוות הדעת.

(ה) הממונה על הגבלים עסקיים יפרסם את חוות דעתו לפי סעיף זה באתר האינטרנט של רשות ההגבלים העסקיים, ובלבד שהמידע שיפרסם לא יכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, ורשאי הממונה שלא לכלול בפרסום כאמור מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.

(ו) קבע הדין החל על ההקצאה מועדים להליך ההקצאה, לא יבואו ימי ההמתנה של המאסדר לחוות דעתו של הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף זה, במניין הימים הקבוע בדין כאמור.

שיקולי תחרות 11. (א) רשות החברות הממשלתיות תשקול בנוסף לכל שיקול אחר שעליה ענפית בהליכים לפי חוק החברות הממשלתיות לשקול לפי דין, שיקולים של קידום התחרותיות הענפית, בטרם גיבוש חוות הדעת או התזכיר מטעמה לפי סעיף 59(ב) לחוק החברות הממשלתיות, לעניין האפשרות להקצות זכות במסגרת הפרטה ולעניין התנאים לכך; סמכות הממונה על הגבלים עסקיים להגיש חוות דעת לפי סעיף 11 תהיה נתונה לו גם לעניין זה בשינויים המחוייבים, ובלבד שחוות הדעת תימסר לרשות החברות הממשלתיות; החלטת ההפרטה לפי סעיף 59(ב) לחוק החברות הממשלתיות שהתקבלה בהתאם להוראות סעיף קטן זה, יראו אותה כאילו התקבלה לפי הוראות סעיף 10.

(ב) סמכות הממונה על הגבלים עסקיים להגיש חוות דעת לפי סעיף 11 תהיה נתונה לו, בשינויים המחוייבים גם לעניין הכרזה בצו לפי סעיף 59(א) לחוק החברות הממשלתיות, כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף, ובלבד שחוות הדעת תימסר לרשות החברות הממשלתיות לצורך גיבוש עמדתה לפי סעיף 59(א) האמור, ואולם אם נתן הממונה על הגבלים עסקיים חוות דעת לפי סעיף קטן (א) אשר כללה התייחסות גם לעניין ההכרזה בצו כי למדינה אינטרס חיוני כאמור, לא תהיה נתונה לו הסמכות להגיש חוות דעת נוספת לפי סעיף קטן זה.

סימן ג': הוראות כלליות

חובת מסירת מידע 12. כל אדם חייב, לפי דרישתו של הממונה על הגבלים עסקיים, או מי שהוא הסמיך לכך מבין עובדי המדינה, למסור לו את הידיעות, המסמכים, הפנקסים, ושאר התעודות שלדעת הממונה יש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצוע סמכויותיו לפי פרק זה. לממונה על הגבלים עסקיים

13. הפרה של חובת מסירת מידע - עונשין ועיצום כספי
- (א) אדם שלא מסר ידיעה, מסמך, פנקס או תעודה אחרת, לפי דרישת הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 12, דינו - מאסר שנה או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁸ (להלן - חוק העונשין) וקנס נוסף שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לאותו חוק, לכל יום שבו נמשכת העבירה, ואם הוא תאגיד - כפל הקנס האמור או הקנס הנוסף, לפי העניין.
- (ב) הפר אדם דרישה למסור ידיעה, מסמך, פנקס או תעודה אחרת, שנתן הממונה על הגבלים עסקיים לפי סעיף 12, רשאי הממונה על הגבלים עסקיים להטיל עליו עיצום כספי, בסכום של עד 300,000 שקלים חדשים; היה המפר תאגיד והיה לו, בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה על 10 מיליון שקלים חדשים, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של עד 3% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 8 מיליון שקלים חדשים; לעניין זה, "מחזור מכירות" - כמשמעותו לפי סעיף 17 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחוייבים.
- (ג) על עיצום כספי לפי סעיף קטן (ב) יחולו הוראות סעיפים 150 עד 150טז לחוק ההגבלים העסקיים.
14. סמכות חקירה
- לחוקר שהוסמך לפי סעיף 46(א) לחוק ההגבלים העסקיים יהיו נתונות הסמכויות הקבועות באותו סעיף גם אם התעורר חשד לביצוע עבירה לפי סעיף 14(א) או התעורר חשד כי אגב חקירה בעבירה כאמור נעברה עבירה לפי סעיפים 242, 244, 245, 246 ו-249 לחוק העונשין.
15. שינוי התוספת
- הממשלה רשאית, בצו, לשנות את התוספת.
16. ביצוע ותקנות והחלטת ממשלה
- (א) שר האוצר אחראי על ביצועו של פרק זה, והוא רשאי, באישור הממשלה, להתקין תקנות לביצועו.
- (ב) הממשלה רשאית להחליט על חברות הממשלתיות ועל התאגידים שהוקמו לפי חוק שיובאו בחשבון לעניין פסקה (2) להגדרה "חווה"; החלטה כאמור יכול שתהיה לעניין חברות ממשלתיות מסוימות או תאגידים מסוימים שהוקמו לפי חוק או סוג של חברות או תאגידים כאמור, ויכול שתהיה לעניין התקשרות, דרך כלל, או לעניין התקשרות מסוימת או סוג של התקשרויות; החלטת הממשלה לפי סעיף קטן זה החלה על חברה ממשלתית, תתקבל לאחר שהונחה בפני הממשלה חוות דעתה של רשות החברות הממשלתיות לעניין זה; החלטת הממשלה תפורסם באתר האינטרנט של משרד האוצר.

⁸ ס"ח התשל"ז, עמ' 226

17. תיקון חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁹, בסעיף 42ג, בסעיף קטן המשפט
(א), אחרי "חוק הייעוץ" יבוא "סעיף 6(ז) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012".

18. תחילה ותחילה (א) תחילתו של פרק זה, למעט לעניין הקצאה של זכות בחברה שהופרטה כאמור בסעיף קטן (ג) ולמעט סעיף 8, שנה מיום פרסומו של חוק זה (בסעיף זה - יום התחילה).

(ב) הוראות פרק זה יחולו על הליכי הקצאה של זכות שיחלו ביום התחילה או לאחריו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), הוראות פרק זה יחולו על הליכי הקצאה של זכות בחברה שהופרטה שהחלו במועד כמפורט להלן, לפי העניין, או לאחריו:

(1) לעניין שיקולי ריכוזיות כלל משקית כאמור בסימן ב' - הליכי הקצאה שיחלו ביום המינוי של הממונה על צמצום הריכוזיות לפי סעיף 8 או לאחריו;

(2) לעניין שיקולי תחרות ענפית כאמור בסימן ג' - הליכי הקצאה שיחלו ביום פרסום חוק זה; לעניין סעיף קטן זה -

"הקצאה של זכות בחברה שהופרטה" - אישור להעברת שליטה או העברת אמצעי שליטה כאמור בסעיף 5(ד), וזאת גם אם הצו לפי סעיף 59ח(א) לחוק החברות הממשלתיות שבו נקבע כי למדינה אינטרס חיוני כאמור בפסקה (4) להגדרה "אינטרס חיוני" שבאותו סעיף הוצא לפני המועד כמפורט בפסקאות (1) או (2) של סעיף קטן זה, לפי העניין.

תוספת

(ההגדרה "תחום תשתית חיונית" שבסעיף 1)

תחומי תשתיות חיוניות

טור ב'
היקף פעילות מזערי

טור א'
תחום הפעילות

1. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון כללי למתן שירותי בזק פנים ארציים נייחים

⁹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198

- לפי חוק התקשורת (בזק ושידורים),
התשמ"ב-1982, למעט תחום הפעילות
שלגביו נדרש רישיון כללי ייחודי למתן
שירותי בזק פנים ארציים נייחים;
2. תחום הפעילות שלגביו נדרשים הן רישיון
כללי למתן שירותי רדיו טלפון נייד בשיטה
התאית (רט"ן) לפי חוק התקשורת (בזק
ושידורים), התשמ"ב-1982 והן רישיון לפי
פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש]
התשל"ב - 1972;
3. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון כללי
לפי סעיף 5א לחוק הדואר,
התשמ"ו-1986;¹⁰
4. תחום הפעילות שלגביו נדרש זיכיון
לשידורים או רישיון לשידורים כהגדרתם
בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו,
התש"ן-1990;¹¹
5. תחום הפעילות שלגביו נדרש אחד
מרשיונות אלה:
(1) רישיון כללי לשידורי כבלים,
כהגדרתו בסעיף 6א לחוק התקשורת (בזק
ושידורים), התשמ"ב-1982;¹²
(2) רישיון לשידורי טלוויזיה באמצעות
לווין כהגדרתם בסעיף 6מג לחוק
התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-
1982;
6. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
מיוחד למשדר ערוץ ייעודי, כהגדרתו
בסעיף 16ד לחוק התקשורת (בזק
ושידורים), התשמ"ב-1982;¹³
7. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון התפלת מי-ים בשיעור

¹⁰ ס"ח התשמ"ו, עמ' 79; התשע"א, עמ' 143.

¹¹ ס"ח התש"ן, עמ' 59; התשע"ב, עמ' 356.

¹² ס"ח התשמ"ב, עמ' 218; התשע"ב, עמ' 231.

¹³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218; התשע"ב, עמ' 231.

הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, התשי"ט-
1959,¹⁴ לענין התפלת מי-ים;
מסך כמות מי-הים
המותפלים;

8. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, התשי"ט-
1959, לענין הפקת מים שאינה התפלת מי-ים ואינה
הפקת מי-ים קולחין, בשיעור המהווה 20%
מי-ים ואינה הפקת מי קולחין;

לפחות מסך כמות
המים המופקים
שאינם מי-ים
מותפלים ושאינם מי
קולחין;

9. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
הפקה לפי סעיף 23 לחוק המים, התשי"ט-
1959, לענין מי-קולחין;
בשיעור המהווה 20%
לפחות מסך ההפקה
השנתית של מי
קולחין;

10. תחום הפעילות שלגביו נדרשת הסמכה של
תאגיד להיות רשות מים אזורית לפי סעיף
49 לחוק המים, התשי"ט-1959;

11. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
לעסוק בפעילות חיונית לפי סעיף 14 לחוק
תאגידי מים וביוב, התשס"א-2001¹⁵; –
עיסוק בפעילות חיונית
לפי סעיף 14 לחוק
תאגידי מים וביוב לגבי
שיעור של 15% לפחות
מסך כמות מי-הביוב
המטופלים על ידי
תאגידי מים וביוב;

12. תחום הפעילות שלגביו נדרש אישור
העברת שליטה או אמצעי שליטה לפי
סעיפים 74 ו-76 לחוק תאגידי מים וביוב
התשס"א-2001.

13. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
לניהול מערכת לפי חוק משק החשמל,

¹⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 169; התשי"ע, עמ' 394.
¹⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 454; התשס"ט, עמ' 219.

התשנ"ו-1996;

14. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
הולכה לפי חוק משק החשמל,

התשנ"ו-1996;

15. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון
חלוקה לפי חוק משק החשמל,

התשנ"ו-1996;

16. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון ייצור
לפי חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996, רשיון הייצור מתחבר
לבעל רשיון הולכה לפי
חוק משק החשמל,
התשנ"ו - 1996, לשם
הספקת חשמל בשיעור
העולה על 175 מגה
ואט.

17. תחום הפעילות שלגביו מוענקת זכות נפט
לפי חוק הנפט, התשי"ב-1952¹⁶ למעט
היתר מוקדם שלא ניתנה לבעליו זכות
קדימה לקבלת רשיון;
זכות קדימה לקבלת רשיון
לפי חוק הנפט,
התשי"ב-1952, או כל
זכות נפט, שאינה היתר
מוקדם, כמשמעותם
לפי החוק האמור, למי
שלא היה בעל זכות
קדימה לקבלת רשיון;

18. תחום פעילות שלגביו מוענקת זכות יחיד
או זכות בכורה להשיג רישיון לחיפוש לפי
סעיף 17 לפקודת המכרות¹⁷, או שלגביו
מוענקת כל תעודת תגלית או זכות כרייה,
כמשמעותם לפי הפקודה האמורה - לגבי
כל סוג מחצב בנפרד;

¹⁶ ס"ח התשי"ב, עמ' 322; התשס"ב, עמ' 83.
¹⁷ חא"י, כרך ב', עמ' (ע) 910, (א) 338.

הפקודה האמורה, למי
שלא היה בעל זכות
יחיד או זכות בכורה
להשיג רשיון לחיפוש;

19. תחום הפעילות לגביו מוענק רישיון
חציבה לפי סעיף 109, לפי הפקודה
האמורה – לגבי כל סוג מחצב בנפרד
20. זיקוק דלק, בתוספת זו "דלק" - כהגדרתו
בסעיף 9 לחוק ההסדרים במשק המדינה
(תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב
והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים
2001), התשס"א - 2001;
21. ייבוא דלק;
22. תחום פעילות של חברת דלק הרשומה
במרשם חברות הדלק, בהתאם להוראות
סעיף 12 לחוק ההסדרים במשק המדינה
(תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב
והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2001),
התשס"א - 2001;
23. אחסון דלק;
24. הזרמת דלק;
25. ניפוק דלק;
26. מתן שירותי פריקה וטעינה של דלק בנמל;
27. ייצור חלופי דלק;
28. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון ספק
גז, לפי חוק הגז (בטיחות ורישוי),
התשמ"ט-1989¹⁸ ובלבד שפעילות שיווק
נכללת בתחום הפעילות של בעל הרשיון;
29. תחום הפעילות לגביו נדרש רישיון ספק גז,
לפי חוק הגז (בטיחות ורישוי),
התשמ"ט-1989¹⁹ ובלבד שפעילות החסנה

¹⁸ ס"ח התשמ"ט, עמ' 108; התשס"ח, עמ' 128.
¹⁹ ס"ח התשמ"ט, עמ' 108; התשס"ח, עמ' 128.

- נכללת בתחום הפעילות של בעל הרשיון ;
30. תחום הפעילות לגביו נדרש רישיון ספק גז, לפי חוק הגז (בטיחות ורישוי), התשמ"ט-1989²⁰ ובלבד שפעילות ייצור נכללת בתחום הפעילות של בעל הרשיון ;
31. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון הולכה לפי חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002 ;
32. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון חלוקה לפי חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002²¹ ;
33. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון למתקן גז"ן לפי חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002²² ;
34. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון אחסון לפי חוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002²³ ;
35. שימוש וניצול של משאבי טבע שלגביהם מוענק שטר זיכיון או הרשאה אחרת, לרבות תחום הפעילות לפי חוק זיכיון ים המלח, התשכ"א-1961²⁴ - לגבי כל סוג של משאב טבע.
36. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון להפעלת שדה תעופה לפי סעיף 31 לחוק הטיס, התשע"א-2011²⁵ ;
37. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון אורכם הכולל של קווי להפעלת קו שירות באוטובוסים, כהגדרתו השירות בקילומטרים בתקנה 386 לתקנות התעבורה, הוא 5% או יותר מאורך כלל קווי התשכ"א-1961, השירות באוטובוסים

²⁰ ס"ח התשמ"ט, עמ' 108 ; התשס"ח, עמ' 128.

²¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 55 ; התשע"א, עמ' 192.

²² ס"ח התשס"ב, עמ' 55

²³ ס"ח התשס"ב, עמ' 55

²⁴ ס"ח התשכ"א, עמ' 130

²⁵ ס"ח התשע"א, עמ' 830

שלגביהם ניתן רישיון
כאמור.

38. תחום הפעילות שלגביו נדרש זיכיון

להפעלת מסילת ברזל מקומית לפי סעיף

46א לפקודת מסילות הברזל [נוסח חדש],

התשס"א-2001.

39. תחום הפעילות שלגביו נדרש אחד מאלה:

(1) אישור הפעלת מסילת ברזל לפי

סעיף 48 לפקודת מסילות הברזל [נוסח

חדש], התשס"א-2001;

(2) צו לפי סעיף 48א לפקודת מסילות

הברזל [נוסח חדש], התשס"א-2001

40. תחום הפעילות שלגביו נדרש כתב הסמכה

לחברת נמל או לתאגיד שהוסמך להיות

תאגיד מורשה לפי סעיף 10 לחוק רשות

הספנות והנמלים, התשס"ד-2004;

41. תחום הפעילות הנוגע להחזקת כביש ומתן

שירות בו או להפעלה של כביש ומתן

שירות בו, לרבות –

(א) תחום הפעילות שלגביו נדרש

זיכיון לפי סעיף 3 לחוק כביש

אגרה (כביש ארצי לישראל),

התשנ"ה-1995

(ב) תחום הפעילות שלגביו נדרש

זיכיון לפי סעיף 3 לחוק כבישי

אגרה (מנהרות הכרמל),

התשנ"ה-1995

(ג) תחום הפעילות שלגביו נדרש

זיכיון לפי סעיף 2א לחוק

נתיבים מהירים,

התש"ס-2000;

42. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון מחסן

מסוף מטענים אווירי לפי תקנות המכס,

התשכ"ו-1965;

43. תחום הפעילות שלגביו נדרש רישיון להפעיל מערכת סליקה פנסיונית מרכזית לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

פרק שני: הגבלת השליטה בחברות במבנה פירמידלי

הגדרות

19. בפרק זה -

"חברה" – חברה או חברת חוץ, כהגדרתן בחוק החברות, שהן תאגיד מדווח, ולמעט חברות או חברות חוץ מסוג שקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר האוצר ועם רשות ניירות ערך;

"חברת שכבה ראשונה" – חברה שיש לה בעל שליטה שאינו חברה, וכן חברה הנשלטת בידי חברה שאין לה בעל שליטה;

"חברת שכבה שניה" – חברה הנשלטת בידי חברת שכבה ראשונה;

"חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999;²⁶

"דירקטור בלתי תלוי", "דירקטור חיצוני", "החזקה", "חברה ציבורית", "חברת איגרות חוב", "תאגיד מדווח" – כהגדרתם בחוק החברות;

"שליטה" – כהגדרתה בחוק החברות; לעניין זה, ייוחסו לחברה המחזיקה בחברה אחרת גם החזקות של בעל השליטה בחברה האחרת; שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ורשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כללים וחריגים לגבי יישום ההגדרה, לרבות במקרים בהם בעל השליטה וחברות הנשלטות על ידו מחזיקים במניות של חברה אחרת.

20. (א) על חברה ציבורית שהיא חברת שכבה שניה, ושיעור הזכויות ההוניות המשוויכות לבעל השליטה בה הוא פחות מ-33% מכלל הזכויות ההוניות בחברה, יחולו הוראות אלה: חברת שכבה שניה

(1) שליש לפחות מבין חברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים חיצוניים;

²⁶ ס"ח התשנ"ט עמ' 189.

(2) על אף הוראות סעיף 239(ב) לחוק החברות, הדירקטורים החיצוניים ימונו באסיפה הכללית ברוב קולות, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(א) במניין כלל הקולות של בעלי המניות באסיפה הכללית לא יובאו בחשבון קולות בעלי המניות שהם בעלי שליטה בחברה או בעלי עניין אישי באישור המינוי, למעט עניין אישי שאינו כתוצאה מקשר עם בעל השליטה, וכן קולות הנמנעים;

(ב) סך קולות התומכים מקרב בעלי המניות שאינם בעלי השליטה בחברה או בעלי עניין אישי באישור המינוי, למעט עניין אישי שאינו כתוצאה מקשר עם בעל השליטה, עלה על שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה.

(ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 240 לחוק החברות, לא ימונה לדירקטור חיצוני בחברה שחל עליה סעיף זה יחיד שהוא קרוב או שיש לו זיקה, במועד המינוי, לבעל מניות בחברה שהציע את מועמדותו או לבעל מניות מהותי, אם לבעלי המניות כאמור יש קשרים עסקיים עם החברה או שהם מתחרים שלה; שר המשפטים, בהתייעצות עם רשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כי עניינים מסוימים, בתנאים שקבע, לא יהוו זיקה.

(ג) דירקטורים חיצוניים שמינויים נדרש לפי סעיף קטן (א) ימונו על-ידי האסיפה הכללית לא יאוחר משלושה חודשים מהמועד שבו התקיימו לראשונה בחברה התנאים האמורים ברישא לסעיף קטן (א); במניין הדירקטורים החיצוניים שמינויים נדרש לפי סעיף קטן (א), יובאו בחשבון גם דירקטורים חיצוניים שכהונתם החלה קודם למועד שבו התקיימו לראשונה התנאים האמורים בסעיף קטן (א), אך הארכת כהונתם של דירקטורים חיצוניים כאמור תיעשה רק בדרך הקבועה בפסקה (א)(2).

(ד) חדלו להתקיים בחברה התנאים האמורים בסעיף קטן (א) למשך תקופה העולה על ששה חודשים (בפסקה זו – מועד הסיום), יחדלו לחול על דירקטור שמינויו נדרש לפי סעיף זה הוראות סימן ה' לפרק הראשון לחלק השישי של חוק החברות, וכהונתו תיפסק בתוך שלושה חודשים ממועד הסיום, אם לא החליטה החברה להמשיך כהונתו; אין בהוראת סעיף קטן זה כדי לפגוע בכהונתו של דירקטור חיצוני אשר מינויו נדרש לפי סעיף 219 לחוק החברות.

(ה) בסעיף זה –

"זכויות הוניות" – הזכות לקבלת דיבידנד או הזכות ליתרת נכסי החברה בעת חיסולה, לאחר סילוק חבויותיה;

"הזכויות המשויכות לבעל השליטה" בחברה – סך המכפלות של שיעורי ההחזקה בזכויות ההוניות בחברות המחזיקות בחברה, במישרין או בעקיפין, הנמצאות בשליטת בעל השליטה, בצירוף שיעור ההחזקות הישירות של בעל השליטה בזכויות ההוניות בחברה; שר המשפטים בהתייעצות עם שר האוצר ורשות ניירות ערך, רשאי לקבוע כללים לגבי אופן חישוב שיעורי ההחזקה והמכפלות, וכן כי יובאו בחשבון החזקות בתאגיד שאינו חברה.

21. איסור על חברת שכבה שניה של חברה אחרת.
שכבה שניה של חברה אחרת

22. (א) על אף הוראות סעיף 21, רשאית חברת שכבה שניה של חברה אחרת שהיא חברה ציבורית אם נתקיימו שני אלה (בחוק זה – "חברה זמנית מותרת"): הקלה לגבי הנפקה לתקופה קצובה

(1) החברה הזמנית המותרת היתה בשליטת חברת השכבה השניה בעת הפיכתה של החברה הזמנית המותרת לחברה ציבורית;

(2) התקופה בה שולטת חברת השכבה השניה בחברה הזמנית המותרת לא תעלה על שלוש שנים מהמועד בו הפכה החברה הזמנית המותרת לחברה ציבורית.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי להתיר שליטה של חברה זמנית מותרת בחברה אחרת.

(ג) על חברה זמנית מותרת יחולו הוראות אלה כל עוד היא נשלטת בידי חברת השכבה השניה -

(1) רוב חברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים בלתי תלויים;

(2) מספר הדירקטורים החיצוניים יהיה לפחות מחצית ממספרם של חברי הדירקטוריון לאחר שהופחת ממנו אחד, בעיגול כלפי מטה;

(3) הדירקטורים החיצוניים יתמנו בדרך האמורה בסעיף 20 ויחולו לגבי מינויים וכהונתם הוראות אותו סעיף.

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע כי בסוגי חברות זמניות מותרות יהיה מספר הדירקטורים החיצוניים פחות מזה הקבוע בסעיף קטן (ג)(2), ובלבד שלא יפחת משליש ממספר הדירקטורים.

סמכות לגבי שליטה 23.

בחברה בניגוד
להוראות חוק זה

(א) שלטה חברה בחברה אחרת בניגוד להוראות חוק זה, ימנה בית המשפט המחוזי, לבקשת הכונס הרשמי לאחר שהתייעץ עם רשות ניירות ערך, כונס נכסים למכירת מניות בחברה האחרת המוחזקות בניגוד להוראות חוק זה.

(ב) בקשה לפי סעיף זה יכול שתוגש בידי בעל מניה או נושא משרה בחברה הנשלטת בניגוד להוראות חוק זה; הכונס הרשמי יהיה צד להליך שיתנהל לפי סעיף קטן זה.

(ג) כונס נכסים שמונה לפי סעיף קטן (א) ינהג בכל הנוגע לשימוש בזכויות הנובעות מהחזקה במניות לפי הנחיות בית המשפט, ולא יהיה רשאי לקבל הוראות בעניין זה ממי שהחזיק בהן בניגוד להוראות חוק זה.

(ד) עד למכירת המניות כאמור בסעיף קטן (א), רשאי כונס הנכסים לבקש מבית המשפט המחוזי שיורה -

(1) שהצבעה מכוח המניות האמורות ערב מינוי כונס הנכסים לא תבוא במנין הקולות באותה הצבעה;

(2) על ביטול מינויו של דירקטור שנגרם בידי אדם שהחזיק במניות האמורות.

(ה) שלטה חברה בחברה אחרת בניגוד להוראות חוק זה, וכל עוד לא מונה כונס נכסים לפי הוראות סעיף קטן (א), לא יקנו מניות החברה האחרת המוחזקות בידיה זכויות הצבעה כלשהן באסיפה הכללית של החברה האחרת.

(ו) ראה בית המשפט כי מינוי כונס נכסים לפי סעיף קטן (א) אינו אפשרי או שאינו מתאים בנסיבות העניין, מנימוקים שיירשמו, רשאי הוא להורות כי מניות המוחזקות בניגוד להוראות חוק זה לא יקנו זכויות כלשהן כל עוד הן מוחזקות כאמור.

(ז) בפעולותיו לפי סעיף זה יפעל הכונס לפי הצעת רשות ניירות ערך או בהתייעצות עמה, לפי העניין.

תיקון חוק החברות 24. (א) בסעיף 117 לחוק החברות, אחרי פסקה (2) יבוא -

"(א2) להחליט, לגבי עסקה שמתקיים בה האמור בסעיף 270(4) רישא, ואשר הוועדה החליטה לפי הוראות פסקה (א1) כי אינה עסקה חריגה, האם היא איננה עסקה זניחה, ורשאית ועדת הביקורת להחליט כאמור לגבי סוג של עסקאות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש (בסעיף זה - עסקאות שאינן זניחות).

(ב2) לקבוע תנאים והסדרים לגבי אופן ההתקשרות בעסקאות שאינן זניחות, ואמות מידה להתקשרות בהן."

(ב) בסעיף 270 רישא לחוק החברות, במקום "אינה פוגעת בטובת החברה" יבוא "הינה לטובת החברה".

(ג) בסעיף 363א(ב) אחרי פסקה (10) יבוא:

"(10א) בחברה לא מכהנים דירקטורים חיצוניים שמינויים נדרש לפי הפרק השני לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012."

(ד) בתוספת לחוק החברות, אחרי פרט 8 יבוא:

"הליך תחרותי 9. התקשרות בעסקה הטעונה אישור האסיפה הכללית לפי סעיף 275 לחוק החברות, שעניינה מכירת נכס, קבלת שירותים תפעוליים, רכישת מוצר מדף או קבלת הלוואה, וכן התקשרות בסוגים אחרים של עסקאות עם בעל עניין שתקבע ועדת הביקורת, לא תיעשה אלא לאחר שהתקיים הליך תחרותי בביקורת של ועדת הביקורת או מי שקבעה לעניין זה, ולפי אמות מידה שקבעה."

25. (א) בסעיף 42ב(א)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,²⁷ אחרי פסקה (ד) יבוא – המשפט

"(ה) הפרק השני לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012."

(ב) בסעיף 42ה(א)(1) אחרי המילים "מחלקה כלכלית" יבוא "למעט עניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42ב(א)(1)(ד) אשר יידון בפני שופטי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בלבד."

26. שר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר ורשות ניירות ערך, רשאי להחיל את הוראות פרק זה, כולן או מקצתן, בשינויים ובהתאמות שיקבע, גם על תאגידים, לרבות חברות כהגדרתן בחוק החברות ותאגידים שהתאגדו מחוץ לישראל, שאינם חברה או חברת חוץ, או שאינם תאגידים מדווחים.

27. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 21 ו-23, שנה מיום פרסומו. תחילה

²⁷ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

(ב) תחילתם של סעיפים 21 ו-23 ארבע שנים מיום פרסומו של חוק זה, ואולם על חברה ששליטה בה אסורה לפי הוראות סעיף 21 יחולו מיום התחילה הוראות סעיף 22(ג) ו-(ד).

28. הוראת מעבר
בעניין שליטה
בחברת שכבה
שלישית קיימת
(א) על אף הוראות סעיף 21, רשאית חברת שכבה שניה להמשיך לשלוט בחברה אחרת אם שלטה בה לפני יום כ"א אייר התשע"ב (13 במאי 2012) (בסעיף זה – חברה מותרת); אין בהוראת סעיף זה כדי להתיר שליטה של החברה המותרת בחברה אחרת, למעט חברה זמנית מותרת.

(ב) על חברה מותרת שהיא חברה ציבורית יחולו הוראות סעיף 22(ג) ו-(ד) כל עוד היא נשלטת בידי חברת שכבה שניה.

29. הוראת מעבר לגבי
דירקטורים
חיצוניים מכהנים
אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בהמשך כהונתו של דירקטור חיצוני בחברה אשר מונה לפני יום התחילה.

פרק שלישי: הפרדת ההחזקות בגופים ריאליים ופיננסיים

30. תיקון חוק הפיקוח
על שירותים
פיננסיים (ביטוח)
בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981²⁸ -

(1) בסעיף 31 א -

(א) אחרי ההגדרה "איגרת חוב מיועדת" יבוא:

²⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשי"ע, עמ' 545.

"אשראי קובע" - יתרת אשראי שחב אדם, במישרין או בעקיפין, הנכונה לסוף השנה האחרונה; ואולם רשאי המפקח אם השתכנע כי יתרת האשראי כאמור אינה מייצגת את פעילותו של אותו אדם, להורות כי האשראי שחב באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע יתרות האשראי שחב בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, מייצג את פעילותו וייחשב כאשראי קובע; לעניין זה –

"אשראי" – אשראי שקיבל אדם, לרבות אשראי שקיבל תאגיד שבשליטתו, מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת הגוף הפיננסי וכן אגרות חוב שהנפיק בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו, ולמעט אשראי שקיבל או אגרות חוב שהנפיק לצורך רכישת שליטה בגוף פיננסי או רכישת פעילות גוף פיננסי או לצורך החזקה נוספת באותו גוף לאחר רכישת השליטה בו או הפעילות שלו, לפי העניין, או לצורך מימון פרויקט ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי המבוצע בישראל שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על הפרויקט; לעניין זה, יראו אשראי בידי תאגיד כאשראי הרשום במאזנו; "גורם ציבורי" – הממשלה או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975²⁹ המהווה על פי החלטת ממשלה זרוע לביצוע הפרויקט הציבורי;

(ב) אחרי ההגדרה "ביטוח חיים" יבוא:

"גוף פיננסי" – כל אחד מאלה:

(1) גוף מוסדי;

(2) חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995³⁰ (להלן – חוק הסדרת העיסוק);

(3) מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות כהגדרתה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994³¹;

²⁹ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

³⁰ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416;

³¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308;

(4) מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק;

(5) סולק כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981³² (להלן – חוק הבנקאות);

(6) תאגיד בנקאי ותאגיד עזר כהגדרתו בחוק הבנקאות;

(7) גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי אשר כלל נכסיו עולים על 40 מיליארד שקלים חדשים, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012; לעניין זה יחשבו כלל הנכסים של הגוף הפיננסי ככלל הנכסים שלו ושל כל הגופים הפיננסיים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחסו כלל הנכסים כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד; לעניין הגדרה זו יראו סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בסעיף 36יב(א) לחוק הבנקאות, כגוף פיננסי משמעותי";

(ג) בהגדרה "החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך", אחרי "המנוהלים בידיו" יבוא "לרבות הנכסים המנוהלים בידיו עבור גופים מוסדיים אחרים";

(ד) אחרי ההגדרה "החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך" יבוא:

"כלל נכסים" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו, לרבות הנכסים המנוהלים על ידו עבור גופים פיננסיים אחרים, ולגבי תאגיד בנקאי – סך הנכסים במאזן התאגיד על בסיס מאוחד; בסך הנכסים כאמור של גוף פיננסי מסוים לא יימנו אותם נכסים יותר מפעם אחת;

(ה) אחרי ההגדרה "מבטח" יבוא:

³² ס"ח התשמ"א, עמ' 232;

"מחזור" – סכום התקבולים מכל מקור וסוג, שהתקבלו בשנה האחרונה שלגביה פורסמו דוחות כספיים שנתיים, ובתאגיד פרטי – בשנה האחרונה שלגביה נערכו דוחות כאמור ואולם רשאי המפקח ליתן הוראות הנוגעות לאופן חישוב התקבולים;

"מחזור מכירות קובע" – מחזור מכירות התאגיד; ואולם רשאי המפקח להורות לעניין תאגיד מסוים, כי מחזור מכירות התאגיד באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע מחזורי מכירות התאגיד בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, ייחשב כמחזור מכירות קובע, אם השתכנע כי מחזור המכירות של התאגיד בשנה האחרונה אינו מייצג את פעילות התאגיד";

"נכסי גוף פיננסי" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי, המחושב בהתאם להוראות שהורה המפקח, המפקח על הבנקים שמונה לפי הוראות סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941 או יושב ראש רשות ניירות ערך, לפי העניין";

(ו) אחרי ההגדרה "סוכן תאגיד" יבוא:

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד שאינו גוף פיננסי שמתקיים בו אחד מאלה, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012:

(1) מחזור המכירות הקובע של התאגיד בישראל עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב מחזור המכירות של תאגיד ריאלי משמעותי כסך מחזור המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס כל מחזור המכירות כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד;

(2) האשראי הקובע של התאגיד עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב האשראי של תאגיד ריאלי משמעותי כסך האשראי שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס סך האשראי כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד."

(2) בסעיף 32 -

(א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא :

"(א1) לא יסכים אדם עם אחר לענין הצבעתם למינוי דירקטור במבטח בלא גרעין שליטה, לרבות לענין הצבעתם להפסקת כהונתו, אלא על פי היתר שנתן המפקח; הוראה זו לא תחול על חבר מחזיקים כמשמעותו בסעיף 41א(א)(3)(ג), לענין הצבעה למינוי דירקטור שהוצע כמועמד על ידם לפי אותו סעיף, וכן על מחזיק אמצעי שליטה שהסכים עם אחר, שהאחר יצביע בשמו ומטעמו בלא שיקול דעת, כפי שמחזיק אמצעי השליטה הורה לו, ובלבד שאם האחר מחזיק בעצמו אמצעי שליטה במבטח, לא יצביע בשמו ומטעמו של יותר ממחזיק אחר אחד."

(ב) בסעיף קטן (ב1), אחרי "כמות אמצעי שליטה כמבוקש" יבוא "או להסכים לענין הצבעה למינוי דירקטור, לרבות להפסקת כהונתו";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב2) יבוא :

"(ב3) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא ישלח תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח כאמור, או בשיעור נמוך יותר שיקבע השר שלא יפחת מחמישה אחוזים; ואולם במבטח כאמור אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי הוראות סעיף 32(ב) (בחוק זה – מבטח בלא גרעין שליטה), לא יחזיק תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה; בקביעת שיעור כאמור יובאו בחשבון, בין השאר, מבנה ענף החיסכון לטווח ארוך ומבנה השליטה במבטח; לענין זה, "שליטה" – לרבות החזקת דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר.

(ב4) על אף האמור בסעיף קטן (ב3) -

(1) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), לתאגיד ריאלי משמעותי, או היה תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו בעל היתר כאמור, ערב יום תחילתו של חוק זה, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלש במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי כל עוד מתקיימים תנאים אלה :

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים, והגידול במחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים והגידול באשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר.

(2) הפך מבטח לגוף פיננסי משמעותי, ובעל ההיתר בו, לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלוט במבטח, כל עוד כלל הנכסים של המבטח אינו עולה על 60 מיליארד שקלים חדשים, והגידול בכלל הנכסים של המבטח לא נבע מרכישה או מיזוג של גוף פיננסי אחר.

(5) לא יינתן, לבעל היתר לשלוט במבטח כאמור בסעיף 15(א), היתר לפי סעיף קטן (ב) לשלוט במבטח אחר כאמור, אלא על פי כללים שקבע המפקח.";

(3) בסעיף 33א(א), אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר, לתאגיד ריאלי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 32(ב)(1);

(7) הפך מבטח שבעל ההיתר בו הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, לגוף פיננסי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 32(ב)(2).

(4) בסעיף 34 א -

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "דיווח על החזקת אמצעי שליטה ועל המחזיקים בהם והחזקותיהם";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) (1) המחזיק יותר מאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי

שליטה, במבטח בלא גרעין שליטה, ימסור למבטח, דין וחשבון על החזקת אמצעי השליטה האמורים שבידיו ופרטים אחרים כפי שיקבע המפקח, לרבות פרטים אלה:

(א) השולטים בו ואם אין בו שולטים – המחזיקים עשרה אחוזים או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בו, וכן הדירקטורים בו;

(ב) מי שהמחזיק פועל כשלוח או כנאמן בעבורו;

(ג) לגבי המחזיק לא יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח - אם הוא מתנגד לכך שהמבטח יגלה בדוחותיו פרטים על החזקתו, כאמור בסעיף 37 לחוק ניירות ערך; לא הודיע כאמור, רואים אותו כאילו הסכים לגילוי כאמור, ואולם רשאי הוא בכל עת לאחר מכן להודיע על התנגדותו והיא תיכנס לתוקף בתום שלושה חודשים ממועד ההודעה בכתב למבטח";

(2) הדיווח לפי פסקה (1) יהיה ביום 1 באפריל בכל שנה ובמועדים אחרים שיקבע המפקח, וכן בכל עת שבה הגיעה ההחזקה בסוג מסוים של אמצעי השליטה לשיעור הטעון דיווח לפי אותה פסקה ובכל עת שבה פחתה ההחזקה משיעור זה.

(2א) המפקח רשאי להורות למבטח מסוים כאמור בסעיף קטן (1א)(1) לפרסם פרטים כפי שיקבע על המחזיקים באמצעי שליטה בו מעל לשיעור כפי שיקבע, ובלבד ששיעור זה לא יפחת מאחוז אחד, אף אם התנגדו לגילוי החזקותיהם כאמור בפסקה (1א)(ג), מנימוקים שיפורטו, ובלבד שהוראה כאמור תיכנס לתוקף לפחות שישה חודשים ממועד מתן ההוראה למבטח המסוים";

(ג) בסעיף קטן (ב), אחרי "ימסור את הדיווח" יבוא "וכן פרטים אחרים, לרבות פרטים על החזקותיו האחרות ובהם, בין היתר, נתוני מכירות ואשראי של תאגידים פרטיים שבהם הוא מחזיק, כפי שיקבע המפקח";

(5) אחרי סעיף 34 א יבוא :

"עדכון סכומים 34ב. שר האוצר, בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך, רשאי לעדכן מזמן לזמן את הסכומים המפורטים בהגדרה "גוף פיננסי משמעותי" ו"תאגיד ריאלי משמעותי" בסעיף 31א והמפורטים בסעיף 32(ב4)";

(6) אחרי סעיף 41 ב יבוא :

"מינוי דירקטור 41ב1. (א) לא מונה דירקטור במבטח בלא גרעין במבטח בלא גרעין שליטה או פסקה כהונתו מסיבה כלשהי, לרבות אי קבלת היתר לפי סעיף 32(א1), ביטול מינוי כאמור בסעיף 34(א4), התנגדות המפקח למינוי לפי סעיף 41(א) או הפסקת כהונה לפי סעיף 41(ג), ובשל כך פחת מספר הדירקטורים מהמספר שנקבע בסעיף 41ב או שבשל כך לא עמד הרכב הדירקטוריון במבטח בכל דרישות הדין, יורה המפקח על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שלושה חודשים ממועד מתן הוראתו או בתוך תקופה קצרה יותר שיורה המפקח, אם סבר שנסיבות העניין מצדיקות זאת, ובלבד שלא תפחת משישים ימים, לשם מינוי דירקטורים להשלמת מספר הדירקטורים או להסדרת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בכל דרישות הדין, לפי העניין.

(ב) לא מונו בידי האסיפה הכללית דירקטורים כנדרש על פי הוראת המפקח כאמור בסעיף קטן (א), יורה המפקח בשנית על כינוס האסיפה הכללית של המבטח בתוך שישים ימים ממועד מתן הוראתו החוזרת; לא מונו דירקטורים כנדרש גם לאחר הוראתו החוזרת של המפקח, תמנה הוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא גרעין שליטה שמונתה לפי סעיף 41ג (בסעיף זה – הוועדה) את הדירקטורים כנדרש לשם השלמת מספר הדירקטורים או לשם הסדרת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בכל דרישות הדין, לפי העניין.

(ג) תקופת כהונתו של דירקטור שמונה בידי הוועדה לפי הוראות סעיף קטן (ב) תהיה עד למועד האסיפה השנתית השנייה שלאחר מינויו; לעניין זה, "אסיפה שנתית" - כהגדרתה בחוק החברות."

(7) בסעיף 41ט, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו, שותפו, אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי, ואולם, מינוי או כהונה כאמור יותר במבטח שהוא גוף פיננסי משמעותי, שתאגיד ריאלי משמעותי מחזיק בו כדין בהתאם להוראות סעיף 32(ב4) לעניין זה, "זיקה" - כהגדרתה בחוק החברות; "שליטה" - לרבות מי שמחזיק דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר."

(8) אחרי סעיף 41י יבוא:

"הצעת מועמדים 41יא. (א) במבטח בלא גרעין שליטה, יחולו לעניין לכהונת דירקטור הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים, הוראות במבטח בלא גרעין שליטה אלה:

(1) הוועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא גרעין שליטה שמונתה לפי סעיף 41ג (בסעיף זה - הוועדה), תציע לאסיפה הכללית של המבטח מועמדים לכהונת דירקטורים;

(2) הוועדה תציע, לפי הוראות פסקה (1), מועמדים לכהונת דירקטורים, כמספר המשרות הפנויות הדרוש לשם השלמת מספר הדירקטורים המירבי שימונו באסיפה;

(3) נוסף על הוועדה, יהיו רשאים להציע לאסיפה הכללית של המבטח, מועמדים לכהונת דירקטורים, רק אלה:

(א) הדירקטוריון ;

(ב) המחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח (בסעיף זה – מחזיק) ;

(ג) שניים או שלושה מחזיקים באמצעי שליטה במבטח, שכל אחד מהם מחזיק יותר מאחוז אחד ולא יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח, המחזיקים יחד לא פחות משני אחוזים וחצי ולא יותר מחמישה אחוזים, מסוג מסוים של אמצעי שליטה כאמור (בסעיף זה – חבר מחזיקים) ובלבד שכל חבר בחבר המחזיקים מסר למבטח דין וחשבון על החזקותיו כאמור בסעיף 34א(1)(א), ובמשך שלושה חודשים לפחות לפני ההודעה בדבר זימון האסיפה הכללית לא היתה בתוקף התנגדות של אותו חבר בחבר מחזיקים לגילוי כאמור בסעיף 34א(1)(א)(ג) ;

(4) הדירקטוריון לא יציע, לפי הוראות פסקה (3), מועמדים לכהונת דירקטורים, יותר ממספר המשרות הפנויות הדרוש לשם השלמת מספר הדירקטורים המירבי שימונו באסיפה ;

(5) מחזיק או חבר מחזיקים, לרבות כל חבר בחבר המחזיקים, לא יציעו לפי הוראות פסקה (3) יותר ממועמד אחד לכהונה כדירקטור, ולא יציעו מועמדים נוספים לכהונת דירקטור כל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתם, אלא על פי הוראות שהורה המפקח; הוראות פסקה זו לא תחול על הצעת מועמד שיחליף דירקטור מכהן אשר נבחר על פי הצעת המחזיק או חבר המחזיקים, לפי העניין;

(6) חישוב שיעורי ההחזקה של מחזיקים כאמור בפסקה (3) יהיה במועד משלוח הצעת המועמד לכהונת דירקטור, ואולם לשם העלאת ההצעה באסיפה הכללית, על המחזיקים כאמור להחזיק בשיעורי ההחזקה האמורים גם במועד הקובע כמשמעותו בסעיף 182(ב) ו-(ג) לחוק החברות;

(7) גוף מוסדי, השולט בו ומי שנשלט בידי מי מהם לא יציע מועמד לכהונה כדירקטור ולא יהיה חבר בחבר מחזיקים וכן לא יפעל למינוי דירקטור מסוים.

(ב) הוראות סעיף זה גוברות על כל הוראה סותרת בדין.

מינוי, כהונה 41יב. (א) על מינוי דירקטורים במבטח בלא גרעין והפסקת כהונה של דירקטורים במבטח בלא גרעין שליטה של אליה:

(1) נושא משרה במבטח, למעט חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41(ג)(ב)(3), לא יפעל למינוי דירקטור מסוים או למניעת מינויו, ואולם דירקטור יהיה רשאי להציע לוועדה את מועמדותו לכהונת דירקטור;

(2) (א) תקופת כהונתו של דירקטור, שאינו דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, תהא לא יותר משלוש שנים, וניתן לשוב ולמנותו לתקופות נוספות של עד שלוש שנים כל אחת, ובלבד שתקופות כהונתו המצטברות לא יעלו על תשע שנים;

(ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), הפך המבטח למבטח בלא גרעין שליטה, רשאי דירקטור המכהן בו ערב הפיכת המבטח למבטח בלא גרעין שליטה, להמשיך בכהונה עד לאסיפה השנתית הקרובה גם אם תקופות כהונתו המצטברות יעלו בשל כך על תשע שנים; לעניין זה, "אסיפה שנתית" – כהגדרתה בחוק החברות;

(3) דירקטור, למעט דירקטור חיצוני כהגדרתו בחוק החברות, שתקופת כהונתו הסתיימה, ובשל כך פחת מספר הדירקטורים במבטח מהמספר שנקבע בסעיף 41ב, או שבשל כך הרכב הדירקטוריון אינו עומד בכל דרישות הדין רשאי להמשיך בתפקידו למשך תקופה של שישה חודשים, או עד השלמת מספר הדירקטורים למספר שנקבע כאמור או עד השלמת הרכב הדירקטוריון כך שיעמוד בדרישות הדין, לפי העניין, הכל לפי המוקדם; החליט דירקטור להמשיך בתפקידו לפי הוראות פסקה זו, יודיע על כך למבטח, ואולם על אף המשך כהונתו כאמור יראו אותו לעניין סעיף 41ב כדירקטור שפסקה כהונתו.

(ב) הוראות סעיף זה גוברות על כל הוראה
סותרת בדין.

סימן א'2: ועדה למינוי דירקטורים במבטחים בלא גרעין שליטה

הוועדה למינוי 41ג. (א) שר האוצר ימנה ועדה למינוי דירקטורים
דירקטורים
במבטחים בלא
גרעין שליטה

(ב) הוועדה תהיה בת חמישה חברים, ואלה
הם:

(1) שופט בדימוס של בית המשפט
העליון או של בית המשפט המחוזי, שיציע
שר המשפטים לאחר התייעצות עם נשיא
בית המשפט העליון, והוא יהיה היושב
ראש;

(2) שני חברים, שיציע יושב ראש הוועדה
שמונה לפי פסקה (1), בהתייעצות עם יושב
ראש רשות לניירות ערך, שהם אנשי משק
וכלכלה ומתקיים בהם האמור בסעיף 16א
לחוק החברות הממשלתיות,
התשל"ה-1975,³³ או שהם אנשי סגל אקדמי
בכיר במוסדות להשכלה גבוהה בתחומים
הנוגעים לעניין או מי שהיו אנשי סגל
כאמור;

(3) שני דירקטורים המכהנים
כדירקטורים חיצוניים או כדירקטורים
בלתי תלויים במבטח שהוועדה דנה בעניינו,
שיציעו יושב ראש הוועדה וחברי הוועדה
שמונו לפי פסקאות (1) ו-(2), בהתייעצות עם
המפקח; לעניין זה, "דירקטור בלתי תלוי",
"דירקטור חיצוני" - כהגדרתו בחוק
החברות או בתקנות לפי סעיף 41.

³³ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

(ג) הוועדה וחברי הוועדה לא ייחשבו כמחזיקים באמצעי שליטה במבטח שהוועדה דנה בעניינו או כשולטים במבטח כאמור.

(ד) הוועדה היא גוף מבוקר, כמשמעותו בסעיף 9(6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]³⁴.

סייגים לכהונה 41ד. (א) בסעיף זה -

והגבלה לאחר סיום

כהונה

"גוף קשור" - מי ששולט במבטח או תאגיד הנשלט בידי מבטח או הנשלט בידי מי ששולט במבטח;

"זיקה" - קיום יחסי עבודה, קיום קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל, למעט קשרים זניחים, וכן כהונה כנושא משרה, ואולם קשרים עסקיים קמעונאיים שבין תאגיד ללקוח לא ייחשבו כזיקה;

"מחזיק מהותי" - מי שמחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, מי ששולט במחזיק כאמור, מי שנשלט בידי מי מהם, חבר בחבר מחזיקים כמשמעותו בסעיף 41א(א)(3)(ג), מי ששולט בחבר בחבר מחזיקים כאמור, ומי שנשלט בידי מי מהם;

"קשר קרוב" - יחסים שבין אדם לקרובו, לשותפו, למעבידו, למי שהוא כפוף לו במישרין או בעקיפין וכן לתאגיד שהוא בעל השליטה בו;

(ב) לא ימונה ולא יכהן כחבר הוועדה מי שמתקיים בו אחד מאלה:

³⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

(1) הוא או קרובו מחזיקים באמצעי שליטה מכל סוג שהוא, במבטח, בגוף קשור או במחזיק מהותי, למעט החזקה במניות סחירות בשיעור שאינו עולה על רבע אחוז מההון המונפק והנפרע של מי מהם;

(2) מי שבשנתיים שקדמו למועד המינוי או ממועד המינוי ואילך, יש לו או למי שהוא בקשר קרוב עמו זיקה למבטח, לגוף קשור, לנושא משרה במבטח או למחזיק מהותי, וכן מי שממועד המינוי ואילך, יש לו זיקה לקרוב של נושא משרה במבטח שהוועדה דנה או אמורה לדון בעניינו, או לקרוב או לשותף של מחזיק מהותי; לעניין זה, כהונה כדירקטור חיצוני של חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41ג(ב)(3) לא תיחשב זיקה;

(3) הוא שר, סגן שר או חבר הכנסת, או בעל זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר או לסגן שר, או שהוא עובד המדינה או עובד של תאגיד שהוקם בחוק;

(4) לדעת שר האוצר אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה.

(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ב)(2), לא יכהן כחבר ועדה, מי שיש לו, או למי שהוא בקשר קרוב עמו, קשרים עסקיים או מקצועיים עם מבטח, גוף קשור, עם נושא משרה במבטח, או עם מחזיק מהותי, גם אם הקשרים כאמור אינם דרך כלל, למעט קשרים זניחים.

(ד) מי שכהן כחבר הוועדה לא ימונה כדירקטור במבטח שהוועדה דנה בעניינו בעת כהונתו או בגוף קשור למבטח כאמור, לא יועסק כעובד במי מהם ולא יעניק שירותים מקצועיים למי מהם, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות באמצעות תאגיד בשליטתו, אלא אם כן חלפה שנה מתום כהונתו כחבר הוועדה כאמור; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על חבר הוועדה שמונה לפי סעיף 41ג(ב)(3), לעניין כהונה כדירקטור חיצוני במבטח.

תקופת כהונה 41טו. (א) חבר ועדה האמור בסעיף 41ג(ב)(1) ו- (2) יתמנה לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים וניתן לשוב ולמנותו לתקופת כהונה אחת נוספת.

(ב) חבר ועדה האמור בסעיף 41ג(ב)(3) יתמנה לתקופה של שנתיים והוא יכהן כחבר הוועדה כל עוד הוא מכהן כדירקטור חיצוני במבטח, כאמור באותו סעיף, וניתן לשוב ולמנותו לתקופות כהונה נוספות, ובלבד שלא יכהן ברציפות במשך תקופה העולה על שלוש שנים.

הפסקת כהונה 41טז. חבר הוועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:

(1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר האוצר;

(2) שר האוצר החליט להפסיק את כהונתו באחת מאלה:

(1) נבצר ממנו למלא את תפקידו או שאין הוא ממלא את תפקידו כראוי;

(2) נתקיימה בו אחת העילות הפוסלות אותו מלהיות כשיר לכהונה.

סדרי עבודה 41יז. (א) רוב חברי הוועדה יהיו מניין חוקי בישיבותיהו בלבד שברוב חברי הוועדה כאמור אין רוב לחברים שמונו לפי סעיף 41ג(ב)(3).

(ב) החלטות הוועדה יתקבלו ברוב קולות של חבריה המשתתפים בהצבעה; היו הקולות שקולים יהיה ליושב ראש הוועדה קול נוסף.

(ג) הוועדה תקבע לעצמה את סדרי עבודתה, לרבות את דרך בחירת הדירקטור שתמנה כאמור בסעיף 141(ב) ואת דרך בחירת המועמד לכהונת דירקטור שתציע לאסיפה הכללית כאמור בסעיף 41א; סדרי עבודת הוועדה יאושרו בידי המפקח ויפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר.

תוקפן של פעולות 41יח. סמכויות הוועדה ותוקף פעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר, או מחמת פגם במינויו או מחמת פגם בהמשך כהונתו.

גמול 41יט. חברי הוועדה יהיו זכאים לגמול בעבור השתתפות בישיבות הוועדה בשיעור שיקבע שר האוצר ולא יהיו זכאים לגמול אחר ולהחזר הוצאות; הגמול האמור ישולם בידי משרד האוצר."

(9) בסעיף 48א, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) מבטח בלא גרעין שליטה ישלח למפקח את פרוטוקול האסיפה הכללית בהחלטה שעניינה מינוי או הפסקת כהונה של דירקטור, בתוך עשרה ימים ממועד האסיפה."

תיקון חוק הפיקוח 31. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005³⁵ (להלן – חוק הפיקוח על קופות גמל) - על שירותים פיננסיים (קופות גמל)

(1) בסעיף 9, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) לא יינתן, לבעל היתר לשלוט בחברה מנהלת ולבעל היתר לשלוט במבטח כאמור בסעיף 15(א1) לחוק הפיקוח על הביטוח המנהל גם קופת גמל שאינה קופת גמל משלמת לקצבה, היתר לשלוט בחברה מנהלת אחרת לפי סעיף קטן (ב), אלא על פי כללים שקבע הממונה."

³⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשס"ט, עמ' 190.

(2) בסעיף 10(א), אחרי "סימן א'1" יבוא "ו-א'2" ובמקום "הסימן האמור" יבוא "הסימנים האמורים";

תיקון חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968,³⁶ בסעיף 37, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:
ערך

"(ו) הוראות סעיף זה לעניין בעל עניין ונושא משרה בכירה יחולו גם על בעל אמצעי שליטה מהותי בגוף מוסדי בלא גרעין שליטה; בסעיף קטן זה -

"בעל אמצעי שליטה מהותי בגוף מוסדי בלא גרעין שליטה" — כל אחד מאלה:

(1) מי שמחזיק יותר משני אחוזים וחצי מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא גרעין שליטה;

(2) מי שמחזיק יותר מאחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי בלא גרעין שליטה, ובלבד שלא הודיע לגוף המוסדי על התנגדותו לכך שהגוף המוסדי יגלה בדוחותיו פרטים על החזקתו, כאמור בסעיף 34א(1א)(1)(ג) לחוק הפיקוח על הביטוח;

(3) מי שמחזיק בסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי מסוים שהוא גוף מוסדי בלא גרעין שליטה, מעל שיעור כפי שקבע המפקח, לפי סעיף 34א(2) לחוק הפיקוח על הביטוח, בהסכמת יושב ראש הרשות;

"אמצעי שליטה", "החזקה" ו-"חברה מנהלת" — כהגדרתם בחוק הפיקוח על הביטוח;

"גוף מוסדי בלא גרעין שליטה" — מבטח בלא גרעין שליטה כמשמעותו בסעיף 32(ב3) לחוק הפיקוח על הביטוח או חברה מנהלת אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בה אינם חייבים בהיתר לפי הוראות סעיף 9(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005³⁷;

³⁶ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשס"ה, עמ' 914.
³⁷ ס"ח התשס"ה, עמ' 889; התשס"ט, עמ' 190.

"חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים
(ביטוח), התשמ"א-1981;³⁸

תיקון חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981³⁹ - 33.
בחק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981³⁹ -

(1) בסעיף 1 -

(א) אחרי ההגדרה "אשראי לזמן ארוך" יבוא:

"אשראי קובע" – יתרת אשראי שחב אדם, במישרין או בעקיפין, הנכונה לסוף השנה האחרונה; ואולם רשאי המפקח, אם השתכנע כי יתרת האשראי כאמור אינה מייצגת את פעילותו של אותו אדם, להורות כי האשראי שחב באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע יתרות האשראי שחב בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, מייצג את פעילותו וייחשב כאשראי קובע; לעניין זה -

"אשראי" – אשראי שקיבל אדם, לרבות אשראי שקיבל תאגיד שבשליטתו, מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת הגוף הפיננסי וכן אגרות חוב שהנפיק בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו, ולמעט אשראי שקיבל או אגרות חוב שהנפיק לצורך רכישת שליטה בגוף פיננסי או רכישת פעילות גוף פיננסי או לצורך החזקה נוספת באותו גוף לאחר רכישת השליטה בו או הפעילות שלו, לפי העניין, או לצורך מימון פרויקט ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי המבוצע בישראל שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על הפרויקט; לעניין זה, יראו אשראי בידי תאגיד כאשראי הרשום במאזנו;
"גורם ציבורי" – הממשלה או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975⁴⁰ המהווה על פי החלטת ממשלה זרוע לביצוע הפרויקט הציבורי;

(ב) אחרי ההגדרה "בעל ענין" יבוא:

"גוף פיננסי" – כל אחד מאלה:

³⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשי"ע, עמ' 545.
³⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ב, עמ' 206.
⁴⁰ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

(1) גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;⁴¹

(2) חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות;

(3) מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות כהגדרתה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;⁴²

(4) מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות;

(5) סולק כהגדרתו בסעיף 36ט;

(6) תאגיד בנקאי ותאגיד עזר;

(7) גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר בהסכמת הנגיד ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי אשר כלל נכסיו עולים על 40 מיליארד שקלים חדשים, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012; לעניין זה יחושבו כלל הנכסים של הגוף הפיננסי ככלל הנכסים שלו ושל כל הגופים הפיננסיים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחסו כלל הנכסים כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד; לעניין הגדרה זו יראו סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בסעיף 36(ב)א, כגוף פיננסי משמעותי;

(ג) אחרי ההגדרה "ייעוץ פנסיוני" ו"שיווק פנסיוני" יבוא:

"כלל נכסים" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו, לרבות הנכסים המנוהלים על ידו עבור גופים פיננסיים אחרים, ולגבי תאגיד בנקאי – סך הנכסים במאזן התאגיד על בסיס מאוחד; בסך הנכסים כאמור של גוף פיננסי מסוים לא יימנו אותם נכסים יותר מפעם אחת;

(ד) אחרי ההגדרה "מבטח" ו"סוכן ביטוח" יבוא:

⁴¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשי"ע, עמ' 545.
⁴² ס"ח התשנ"ד, עמ' 308.

"מחזור" – סכום התקבולים מכל מקור וסוג, שהתקבלו בשנה האחרונה שלגביה פורסמו דוחות כספיים שנתיים, ובתאגיד פרטי – בשנה האחרונה שלגביה נערכו דוחות כאמור ואולם רשאי המפקח ליתן הוראות הנוגעות לאופן חישוב התקבולים;

"מחזור מכירות קובע" - מחזור מכירות התאגיד; ואולם רשאי המפקח להורות לעניין תאגיד מסוים, כי מחזור מכירות התאגיד באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע מחזורי מכירות התאגיד בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, ייחשב כמחזור מכירות קובע, אם השתכנע כי מחזור המכירות של התאגיד בשנה האחרונה אינו מייצג את פעילות התאגיד"

"נכסי גוף פיננסי" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי, המחושב בהתאם להוראות שהורה המפקח, המפקח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981⁴³ או יושב ראש רשות ניירות ערך, לפי העניין";

(ה) אחרי ההגדרה "תאגיד ריאלי" יבוא:

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד שמתקיים בו אחד מאלה, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012:

(1) מחזור המכירות הקובע של התאגיד בישראל עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב מחזור המכירות של תאגיד ריאלי משמעותי כסך מחזור המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס כל מחזור המכירות כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד;

⁴³ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשי"ע, עמ' 545.

(2) האשראי הקובע של התאגיד עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב האשראי של תאגיד ריאלי משמעותי כסך האשראי שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ובשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס סך האשראי כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד.

לעניין הגדרה זו, "תאגיד ריאלי" – תאגיד שאינו גוף פיננסי."

(2) בסעיף 34, אחרי סעיף קטן (ב1) יבוא:

"(ב2) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא ישלוח תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק בסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד כאמור בשיעור העולה על השיעור שיקבע הנגיד בצו; השיעור שיקבע הנגיד כאמור לא יעלה על עשרה אחוזים בתאגיד כאמור ולא יפחת מחמישה אחוזים, ואולם בתאגיד כאמור שהוא תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה כמשמעותו בסעיף 11ב(ג) לפקודה (בחוק זה – תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה), לא יחזיק תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה; בקביעת שיעור כאמור יובאו בחשבון, בין השאר, מבנה ענף הבנקאות ומבנה השליטה בתאגיד הבנקאי; לעניין זה, "שליטה" – לרבות החזקת דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר.

(ב3) על אף האמור בסעיף קטן (ב2) -

(1) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), לתאגיד ריאלי משמעותי, או היה תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו בעל היתר כאמור, ערב יום תחילתו של חוק זה, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלוח בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי כל עוד מתקיימים תנאים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים, והגידול במחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים והגידול באשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר.

(2) הפך תאגיד בנקאי לגוף פיננסי משמעותי, ובעל ההיתר בו, לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלוט בתאגיד הבנקאי, כל עוד כלל הנכסים של התאגיד הבנקאי אינו עולה על 60 מיליארד שקלים חדשים, והגידול בכלל הנכסים של התאגיד הבנקאי לא נבע מרכישה או מיזוג של גוף פיננסי אחר.

(4ב) בלי לגרוע מסמכות הנגיד לפי סעיף קטן (ב), השולט בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, לא ישלוט בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד כאמור או תאגיד בשליטתו של תאגיד כאמור.

(5ב) על המחזיק או שולט בתאגיד בנקאי על תאגיד ריאלי משמעותי ועל השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, השולטים או המחזיקים אמצעי שליטה בניגוד להוראות סעיפים קטנים (ב2) עד (ב4), יחולו הוראות סעיף 27 בשינויים המחויבים".

(3) בסעיף 34א(א), אחרי פסקה (4) יבוא :

"(5) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר, לתאגיד ריאלי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 34(ב3)(1) ;

(6) הפך תאגיד בנקאי שבעל ההיתר בו הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, לגוף פיננסי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים הסעיף 34(ב3)(2)".

(4) אחרי סעיף 34א יבוא :

"עדכון סכומים 34ב. הנגיד, בהסכמת שר האוצר ובהתייעצות עם יושב ראש רשות ניירות ערך, רשאי לעדכן מזמן לזמן את הסכומים המפורטים בהגדרה "גוף פיננסי משמעותי" ו"תאגיד ריאלי משמעותי" בסעיף 1 והמפורטים בסעיף 34(ב3)".

(5) בסעיף 36-

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "דיווח על החזקת אמצעי שליטה ועל המחזיקים בהם והחזקותיהם";

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי "ימסור את הדיווח" יבוא "וכן פרטים אחרים, לרבות פרטים על החזקותיו האחרות ובהם, בין היתר, נתוני מכירות ואשראי של תאגידים פרטיים שבהם הוא מחזיק, כפי שיקבע המפקח";

(6) אחרי סעיף 36 יא יבוא :

"שליטה והחזקת 36 יא הוראות סעיפים 34, 34א, 35, 36 ו-50 יחולו אמצעי שליטה 1. בשינויים המחויבים על מחזיק אמצעי שליטה בסולק ועל שולט בו, וכן על סולק, לפי העניין.

איסור החזקה 36 יא על אף האמור בסעיף 36א1, לא ישלוט תאגיד בסולק בעל היקף 2. ריאלי משמעותי והשולט בו, בסולק בעל היקף פעילות רחב שהוא גוף פיננסי שליטה בסולק כאמור בשיעור העולה על השיעור שיקבע הנגיד בצו; השיעור שיקבע הנגיד כאמור לא יעלה על עשרה אחוזים בסולק כאמור ולא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת שיעור כאמור יובאו בחשבון, בין השאר, מבנה ענף הסליקה ומבנה השליטה בסולק; לעניין זה, "שליטה" – לרבות החזקת דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר."

(7) בסעיף 49(א), במקום "36 או 47ה" יבוא "36, 36א1 לעניין החלת סעיף 34 או 47ה";

34. בפקודת הבנקאות, 1941⁴⁴, אחרי סעיף 11א יבוא :
תיקון פקודת
הבנקאות

⁴⁴ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85; התשע"ב, עמ' 206.

"מניעת ניגוד

1א11 בלי לגרוע מהוראות סעיף 11א, לא ימונה ולא יכהן

עניינים

כדירקטור, בתאגיד בנקאי שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי או אדם השולט בגוף פיננסי משמעותי שאינו תאגיד בנקאי, קרובו, שותפו, אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי, ואולם, מינוי או כהונה כאמור יותר בתאגיד שהוא גוף פיננסי משמעותי, שתאגיד ריאלי משמעותי מחזיק בו כדין בהתאם להוראות סעיף 34(ב3) לחוק הבנקאות (רישוי); לעניין זה, "גוף פיננסי משמעותי", "קרוב" ו"תאגיד ריאלי משמעותי" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי); "זיקה" – כהגדרתה בחוק החברות; "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי), לרבות מי שמחזיק דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר."

תיקון חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994⁴⁵ - 35. בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994⁴⁵ - השקעות משותפות בנאמנות

(1) בסעיף 16, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב1) לא ימונה ולא יכהן כדירקטור, במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו, שותפו, אדם בעל זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי, ואולם, מינוי או כהונה כאמור יותר במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי, שתאגיד ריאלי משמעותי מחזיק בו כדין בהתאם להוראות סעיף 23(ב2א); לעניין זה, "גוף פיננסי משמעותי" ו"תאגיד ריאלי משמעותי" – כהגדרתם בסעיף 23א; "זיקה" – כהגדרתה בחוק החברות; "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות, לרבות מי שמחזיק דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר."

(2) בסעיף 23 -

(א) לפני ההגדרה "נתח שוק כולל" יבוא:

⁴⁵ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308; התשע"ב, עמ' 6.

"אשראי קובע" – יתרת אשראי שחב אדם, במישרין או בעקיפין, הנכונה לסוף השנה האחרונה; ואולם רשאי יושב ראש הרשות, אם השתכנע כי יתרת האשראי כאמור אינה מייצגת את פעילותו של אותו אדם, להורות כי האשראי שחב באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע יתרות האשראי שחב בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, מייצג את פעילותו וייחשב כאשראי קובע; לעניין זה -

"אשראי" – אשראי שקיבל אדם, לרבות אשראי שקיבל תאגיד שבשליטתו, מגוף פיננסי בישראל או מתאגיד בישראל שבשליטת הגוף הפיננסי וכן אגרות חוב שהנפיק בישראל לרבות באמצעות תאגיד שבשליטתו, ולמעט אשראי שקיבל או אגרות חוב שהנפיק לצורך רכישת שליטה בגוף פיננסי או רכישת פעילות גוף פיננסי או לצורך החזקה נוספת באותו גוף לאחר רכישת השליטה בו או הפעילות שלו, לפי העניין, או לצורך מימון פרויקט ציבורי בשיתוף המגזר הפרטי המבוצע בישראל שלהסכם המימון שלו ניתן אישור הגורם הציבורי האחראי על הפרויקט; לעניין זה, יראו אשראי בידי תאגיד כאשראי הרשום במאזנו; "גורם ציבורי" – הממשלה או חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975⁴⁶ המהווה על פי החלטת ממשלה זרוע לביצוע הפרויקט הציבורי; "גוף פיננסי" – כל אחד מאלה:

- (1) גוף מוסדי כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981⁴⁷;
- (2) חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק;
- (3) מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות;
- (4) מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק;
- (5) סולק כהגדרתו בסעיף 36ט לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁴⁸ (להלן – חוק הבנקאות);

⁴⁶ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

⁴⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התש"ע, עמ' 545.

⁴⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ב, עמ' 206.

(6) תאגיד בנקאי ותאגיד עזר כהגדרתם בחוק הבנקאות ;

(7) גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש הרשות ;

"גוף פיננסי משמעותי" – גוף פיננסי אשר כלל נכסיו עולים על 40 מיליארד שקלים חדשים, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012; לעניין זה יחושבו כלל הנכסים של הגוף הפיננסי ככלל הנכסים שלו ושל כל הגופים הפיננסיים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחסו כלל הנכסים כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד; לעניין הגדרה זו יראו סולק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בסעיף 36(א) לחוק הבנקאות, כגוף פיננסי משמעותי ;

"כלל נכסים" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי והנכסים המנוהלים על ידו, לרבות הנכסים המנוהלים על ידו עבור גופים פיננסיים אחרים, ולגבי תאגיד בנקאי – סך הנכסים במאזן התאגיד על בסיס מאוחד ; בסך הנכסים כאמור של גוף פיננסי מסוים לא יימנו נכסים יותר מפעם אחת ;

"מחזור" – סכום התקבולים מכל מקור וסוג, שהתקבלו בשנה האחרונה שלגביה פורסמו דוחות כספיים שנתיים, ובתאגיד פרטי – בשנה האחרונה שלגביה נערכו דוחות כאמור ואולם רשאי יושב ראש הרשות ליתן הוראות הנוגעות לאופן חישוב התקבולים ;

"מחזור מכירות קובע" – מחזור מכירות התאגיד ; ואולם רשאי יושב ראש הרשות להורות לעניין תאגיד מסוים, כי מחזור מכירות התאגיד באחת משלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה או ממוצע מחזורי מכירות התאגיד בשלוש השנים שקדמו לשנה האחרונה, ייחשב כמחזור מכירות קובע, אם השתכנע כי מחזור המכירות של התאגיד בשנה האחרונה אינו מייצג את פעילות התאגיד "

"נכסי גוף פיננסי" – סך הנכסים של הגוף הפיננסי, המחושב בהתאם להוראות שהורה יושב ראש הרשות, המפקח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981⁴⁹ או המפקח על הבנקים שמונה לפי הוראות סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941, לפי העניין";

(ב) אחרי ההגדרה "עבירה" יבוא:

"תאגיד ריאלי משמעותי" – תאגיד שאינו גוף פיננסי שמתקיים בו אחד מאלה, הכלול ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לפי סעיף 38(ב) לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012:

(1) מחזור המכירות הקובע של התאגיד בישראל עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב מחזור המכירות של תאגיד ריאלי משמעותי כסך מחזור המכירות שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס כל מחזור המכירות כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד;

(2) האשראי הקובע של התאגיד עולה על 6 מיליארד שקלים חדשים; לעניין זה יחושב האשראי של תאגיד ריאלי משמעותי כסך האשראי שלו, של השולט בו ושל כל התאגידים הריאליים שבשליטתו ושבשליטת השולט בו, ולעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס סך האשראי כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד."

(3) בסעיף 23ב, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

⁴⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשי"ע, עמ' 545.

"(א1) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא ישלוט תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק בסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל קרן כאמור בשיעור העולה על השיעור שיקבע שר האוצר על פי הצעת הרשות או בהתייעצות עמה; השיעור שיקבע שר האוצר כאמור לא יעלה על עשרה אחוזים ולא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת שיעור כאמור יובאו בחשבון, בין השאר, מבנה ענף קרנות הנאמנות ומבנה השליטה במנהל הקרן; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות, לרבות החזקת דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר.

(א2) על אף האמור בסעיף קטן (ב1) -

(1) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר לפי סעיף קטן (א), לתאגיד ריאלי משמעותי, או היה תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בו בעל היתר כאמור, ערב יום תחילתו של חוק זה, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלוט במנהל קרן שהוא גוף פיננסי משמעותי כל עוד מתקיימים תנאים אלה:

(א) מחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים, והגידול במחזור המכירות הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר;

(ב) האשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל אינו עולה על 7.5 מיליארד שקלים חדשים והגידול באשראי הקובע של התאגיד הריאלי בישראל לא נבע מרכישה או מיזוג של תאגיד ריאלי אחר.

(2) הפך מנהל קרן לגוף פיננסי משמעותי, ובעל ההיתר בו, לפי סעיף קטן (א), הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, רשאי בעל ההיתר להחזיק או לשלוט במנהל הקרן, כל עוד כלל הנכסים של מנהל הקרן אינו עולה על 60 מיליארד שקלים חדשים, והגידול בכלל הנכסים של מנהל הקרן לא נבע מרכישה או מיזוג של גוף פיננסי אחר."

(4) בסעיף 23ד, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), מצא יושב ראש הרשות כי מתקיים אחד מהמפורטים להלן וסבר כי הפגם ניתן לתיקון, רשאי הוא להורות על תיקונו בתוך תקופה שיקבע; לא היה הפגם ניתן לתיקון או חלפה התקופה שקבע היושב ראש והפגם לא תוקן, רשאית ועדת הרישיונות, לאחר שנתנה לבעל ההיתר הזדמנות לטעון את טענותיו, להתלות את ההיתר שניתן לו לפי סעיף 23ב, לשנותו או לבטלו, בהחלטה מנומקת בכתב:

(1) הפך תאגיד ריאלי שהוא או השולט בו הוא בעל היתר, לתאגיד ריאלי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 23ב(2א)(1);

(2) הפך מנהל קרן שבעל ההיתר בו הוא תאגיד ריאלי משמעותי או שולט בו, לגוף פיננסי משמעותי, ולא התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 23ב(2א)(2).";

(5) בסעיף 23 -

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "דיווח על החזקת אמצעי שליטה ועל המחזיקים בהם והחזקותיהם";

(ב) בסעיף קטן (ב), אחרי "ימסור את הדיווח" יבוא "וכן פרטים אחרים, לרבות פרטים על החזקותיו האחרות ובהם, בין היתר, נתוני מכירות ואשראי של תאגידים פרטיים שבהם הוא מחזיק, כפי שיקבע יושב ראש הרשות";

(6) אחרי סעיף 23 יבוא:

"עדכון סכומים 23ח. שר האוצר, בהסכמת נגיד בנק ישראל ובהתייעצות עם יושב ראש הרשות, רשאי לעדכן מזמן לזמן את הסכומים המפורטים בהגדרה "גוף פיננסי משמעותי" ו"תאגיד ריאלי משמעותי" בסעיף 23א והמפורטים בסעיף 23ב(2א).".

תיקון לחוק
הסדרת העיסוק
בייעוץ השקעות,
בשיווק השקעות
ובניהול תיקי
השקעות

36. בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995,⁵⁰ אחרי סעיף 4 יבוא:

"איסור החזקה
במנהל תיקים
שהוא גוף פיננסי
משמעותי
4.א. (א) לא ישלוח תאגיד ריאלי משמעותי והשולט בו, במנהל תיקים שהוא גוף פיננסי משמעותי יחזיק בסוג מסוים של אמצעי שליטה במנהל תיקים כאמור, בשיעור העולה על השיעור שיקבע שר האוצר על פי הצעת הרשות או בהתייעצות עמה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיפים 23ב(א1) ו-23א(2), 23ד(א1) ו-23 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, בשינויים המחויבים, לרבות שינויים אלה:

(1) האמור בסעיף 23ב(א2) לגבי בעל היתר יחול על מי ששולט במנהל תיקים או מחזיק באמצעי שליטה בו בשיעור העולה על השיעור שנקבע לפי סעיף זה;

(2) מצא יושב ראש הרשות פגם כאמור בסעיף 23ד(א1) והפגם אינו ניתן לתיקון או שחלפה התקופה שקבע יושב הראש והפגם לא תוקן, רשאי הוא לפעול ביחס לתאגיד הריאלי או למי ששולט בו כאמור בסעיף 23 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, בשינויים המחויבים.

(ב) השיעור שיקבע השר כאמור לא יעלה על עשרה אחוזים ולא יפחת מחמישה אחוזים; בקביעת שיעור כאמור יובאו בחשבון, בין השאר, מבנה ענף ניהול התיקים ומבנה השליטה במנהל התיקים;

⁵⁰ ס"ח התשנ"ה, עמ' 416.

(ג) בסעיף זה –

"גוף פיננסי משמעותי" ו"תאגיד ריאלי משמעותי"

– כהגדרתם בסעיף 23א לחוק השקעות משותפות

בנאמנות ;

"חוק השקעות משותפות בנאמנות" – חוק

השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 ;

"שליטה" – כהגדרתה בחוק הבנקאות (רישוי),

לרבות החזקת דבוקת שליטה, כהגדרתה בחוק

החברות, בתאגיד בו אין שולט אחר."

הוראות מעבר 37. (א) תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בתאגיד ריאלי משמעותי אשר ערב

יום פרסומו של חוק זה (להלן – יום התחילה) החזיק כדין אמצעי שליטה בגוף

פיננסי משמעותי או שלט כדין בגוף פיננסי כאמור, בניגוד להוראות חוק זה,

יהיה רשאי להמשיך להחזיק או לשלוט כאמור, לפי העניין, עד תום ארבע

שנים מיום התחילה.

(ב) מכהן אדם השולט בתאגיד ריאלי משמעותי, קרובו, שותפו, אדם בעל

זיקה לשולט או נושא משרה בתאגיד ריאלי משמעותי כדירקטור בגוף פיננסי

משמעותי, ערב יום התחילה והיתה כהונתו כאמור בניגוד להוראות חוק זה -

רשאי הוא להמשיך בכהונתו עד תום שנתיים מיום התחילה, ואולם אם

התקיים האמור בסעיף קטן (א) רשאי הוא להמשיך בכהונתו, מעבר לשנתיים

כאמור, כל עוד רשאי בעל השליטה בגוף הפיננסי להמשיך ולהחזיק או לשלוט

בו לפי הוראות סעיף קטן (א), ובלבד שהוא מחזיק או שולט בו כאמור.

(ג) בעל היתר לשלוט בחברה מנהלת או במבטח כאמור בסעיף 15(א)

לחוק הפיקוח על הביטוח, אשר ערב יום התחילה החזיק כדין בהיתר לשלוט

ביותר מחברה מנהלת אחת או ביותר ממבטח אחד, בניגוד להוראות סעיף

9(ב1) לחוק הפיקוח על קופות גמל כנוסחו בסעיף 12(1) לחוק זה או בניגוד

להוראות סעיף 32(ב5) לחוק הפיקוח על הביטוח כנוסחו בסעיף 1(2) לחוק זה,

יהיה רשאי להמשיך ולשלוט בחברות המנהלות או במבטחים כאמור עד תום

שנתיים מיום התחילה.

38. (א) הממונה על הגבלים עסקיים, כמשמעותו בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988⁵¹ (להלן – הממונה על הגבלים עסקיים) יגבש את רשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים.

(ב) רשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים תכלול כל מי שהוא גוף פיננסי משמעותי או תאגיד ריאלי משמעותי כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁵².

(ג) רשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים לא תכלול מידע שאין למסרו לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998⁵³, ורשאי הממונה על הגבלים עסקיים שלא לכלול ברשימה האמורה מידע שאין חובה למסרו לפי סעיף 9(ב) לאותו חוק.

(ד) קביעת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים שמתקיים בהם האמור בסעיף קטן (ב), תעשה בהתייעצות עם הממונה על שוק ההון או המפקח על הבנקים או יושב רשות ניירות ערך, לפי העניין, אשר יעמידו לרשות הממונה על הגבלים עסקיים את המידע הדרוש לו לשם קביעה כאמור.

(ה) הממונה על הגבלים עסקיים ימסור את רשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים וכל עדכון שלה לממונה על צמצום הריכוזיות כהגדרתו בסעיף 1; הממונה על צמצום הריכוזיות יפרסם את הרשימה האמורה וכל עדכון שלה ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר.

(ו) אדם שעיין במידע שעליו ברשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן (בסעיף קטן זה – מידע שגוי), רשאי לפנות לממונה על הגבלים עסקיים בבקשה לתקן את המידע השגוי או למחקו; הסכים הממונה על הגבלים עסקיים לבקשה, יעדכן את רשימת הגופים הפיננסיים והתאגידים הריאליים המשמעותיים בהתאם, ויודיע על כך לממונה על צמצום הריכוזיות, והכל בהקדם האפשרי; סרב הממונה על הגבלים עסקיים לבקשת אדם לתקן את המידע שעליו או למחקו, יודיע על כך למבקש התיקון.

⁵¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128.
⁵² ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשע"ב, עמ' 206.
⁵³ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226; התש"ע, עמ' 548.